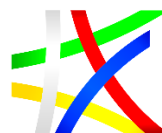

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект "Активизиране на местния потенциал за целите на развитието",
финансиран от Оперативна програма "Добро управление", Договор № BG05SFOP001-2.025-0100-C01/23.8.2022 г.

**ПРЕГЛЕД И ОЦЕНКА НА КАПАЦИТЕТА И
СТЕПЕНТА НА АКТИВНОСТ НА
ГРАЖДАНСКИТЕ И БИЗНЕС
ОРГАНИЗАЦИИ НА МЕСТНО НИВО ЗА
ЕФЕКТИВНО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА
ФОРМУЛИРАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА
ПОЛИТИКАТА ЗА ИНТЕГРИРАНО
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ**

Център за
Модернизиране
на Политики

Този документ е създаден в рамките на проект "Активизиране на местния потенциал за целите на развитието",
договор № BG05SFOP001-2.025-0100-C01/23.8.2022 г., финансиран от Оперативна програма "Добро управление"

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	1
II.	Проведени проучвания сред целевите групи	1
1.	Онлайн анкетно проучване сред местните власти в СЦР	1
2.	Онлайн анкетно проучване сред граждански и бизнес организации от СЦР	2
3.	Провеждане на фокус групи с представители на изследваната съвкупност	2
4.	Провеждане на интервюта с представители на местната власт и гражданските организации	3
III.	Резултати от анкетно проучване, проведено сред представители на местните власти от СЦР	3
IV.	Резултати от анкетно проучване, проведено сред представители на граждански и бизнес организации, осъществяващи дейност на територията на СЦР	19
V.	Сравнителен план на отговорите на двете групи респонденти – местна власт – НПО	35
VI.	Резултати от проведените фокус групи	45
VII.	Резултати от проведените интервюта	47
VIII.	Капацитет и степен на активност на гражданските и бизнес организации на местно ниво за ефективно участие в процеса на формулиране и прилагане на политиката за интегрирано регионално развитие	48

СЪКРАЩЕНИЯ

НПО	Неправителствени организации
СЦР	Северен централен район

I. Въведение

В съответствие с планиране изпълнението на Дейност 1 е изготвена Методика за провеждане на анкетно проучване и фокус групи сред заинтересованите страни.

Дейността включва планиране и провеждане на проучване на три основни области, свързани с определянето на приоритети за развитие на местно ниво – управленски и граждански капацитет и социално-икономическо развитие. Обхватът на анкетното проучване е определен въз основа на значимостта на тези области за процесите на формулиране и прилагането на политиката за регионално развитие и включва:

- Проучване на капацитета на местната власт в 36-те общини на СЦР за планиране и осъществяване на процесите на формулиране и прилагане на политиката за интегрирано местно и регионално развитие;
- Проучване на капацитета на гражданските и бизнес организации на местно ниво в 36-те общини на СЦР и на академичната общност в СЦР за ефективно участие в процеса на формулиране и прилагане на политиката за интегрирано местно и регионално развитие.

Обхватът на проучването включва общините в петте области на СЦР: Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра.

Проучването е извършено чрез онлайн анкетно проучване сред местни власти 36-те общини, като са поканени поне по една гражданска или бизнес организация от 36-те общини в СЦР, както и чрез до пет фокус-групи – за всяка от области в СЦР, с представители на граждански и бизнес организации и представители на академичната общност в петте университета в СЦР.

II. Проведени проучвания сред целевите групи

1. Онлайн анкетно проучване сред местните власти в СЦР

Онлайн анкетно проучване сред местните власти е проведено в периода 23.11 – 16.12.2022 г. Въпросникът за онлайн проучване сред месните власти е изпратен до общо 86 електронни адреса на кметове, секретари на общини, общински администрации, председатели на общински съвети, секретариати на общински съвети (26 в област Велико Търново, 16 в области Габрово, Разград и Русе, 12 в област Силистра). В допълнение, поканата за участие в проучването е изпратена и до общо 95 общински съветници в

общините Велико Търново, Габрово и Русе. Използван е т.н. „метод на отзовалите се“. Той предполага попълване на въпросника от тези респонденти, които са проявили интерес към изследваната проблематика. В рамките на зададения период в проучването са се включили местни власти - 15 респондента от 9 общини.

2. Онлайн анкетно проучване сред граждански и бизнес организации от СЦР

Онлайн анкетно проучване сред гражданските и бизнес организации в СЦР е проведено в периода 23.11 – 16.12.2022 г. Покани за участие в онлайн проучването са изпратени и до общо 127 граждански и бизнес организации, развиващи дейност на територията на Северния централен район (3 на регионално ниво, 31 в област Велико Търново, 30 в област Разград, по 20 в области Габрово и Силистра и 23 в област Русе). В рамките на зададения период в проучването са се **12 респондента от граждански и бизнес организации от 8 общини и 1 регионална организация.**

3. Провеждане на фокус групи с представители на изследваната съвкупност

С оглед осигуряване на триангулация на изследването, за всички групи респонденти е планирано прилагането и на качествени методи на проучване. Планирано е провеждане на **фокус групи** с представители на местната власт, на гражданските и бизнес организации, на академичната общност.

Участниците във фокус групите са търсени сред представителите на отделните респондентски групи, като покани са изпратени до всички, включени в списъка на потенциални респонденти. Допълнително са включени представители на академичната общност от идентифицираните като релевантни департаменти/катедри на петте висши училища, функциониращи на територията на СЦР – СА Свищов, Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Русенски университет „Ангел Кънчев“, Технически университет – Габрово и Национален военен университет „Васил Левски“.

Проведени са пет фокус групи с участие на представители на групите респонденти:

- 08.12.2022 г. с представители на академичната общност от СА Свищов и НПО;
- 14.12.2022 г. с представители на местните власти в СЦР;
- 14.12.2022 г. с представители на академичната общност от Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“;
- 15.12.2022 г. с представители на граждански организации в СЦР;
- 16.12.2022 г. с представители на граждански организации в СЦР.

С резултатите от фокус групите са валидирани и допълнени резултатите от анкетното проучване. Използвани са за доразвиване прегледа на факторите, които

целевите групи и заинтересованите страни дефинират като съществени за местното развитие.

4. Провеждане на интервюта с представители на местната власт и гражданските организации

В допълнение е предвидено провеждане на **полуструктурирани интервюта** с представители на местната власт и гражданските и бизнес организации. За провеждането на полуструктурираните интервюта също са разработени специални въпроси, позволяващи изследване на допълнителни страни на темата, както и на елементи, които самите участници в проучването считат за важни.

С оглед допълнителното проучване на отделни аспекти на разглежданата теми, нуждата от вече налични резултати от част от приложените изследователски инструменти и отчитайки възможностите за осъществяване на контакт с респондентите и ангажираността на експертите на екипа, са планирани и интервюта с представители на местната власт и граждански организации в областите Габрово и Велико Търново.

Интервютата са реализирани по метода лице в лице и са проведени на място през декември 2022 г. и януари 2023 г. от представители на екипа, както следва:

- Трявна – срещи и интервюта с представители на община Трявна
- Габрово – срещи и интервюта с представители на неправителствена организация ИМКА - Габрово, част е международна верига от НПО за насърчаване на младежки дейности.
- Свищов – срещи и интервюта с представители на Стопанска Академия „Димитър Ценов“
- Горна Оряховица – срещи и интервюта с представители на община Горна Оряховица

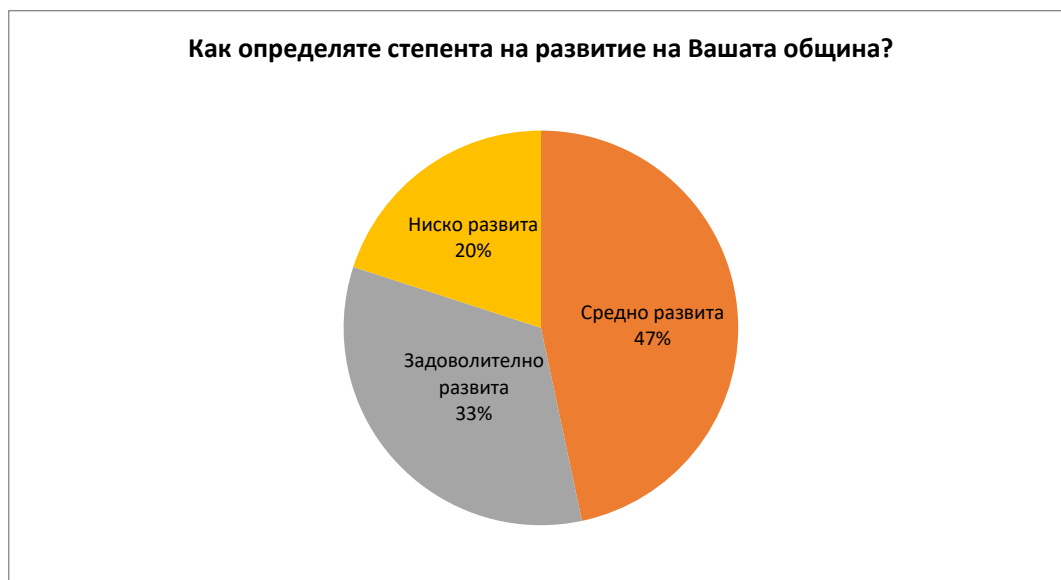
Срещите и интервютата дават допълнителна информация за споделено отношение по важните въпроси на местното развитие. Срещите с представители на академичната общност предоставиха на екипа по-задълбочен научен поглед към проблемите на местното развитие с акцент върху СЦР.

III. Резултати от анкетно проучване, проведено сред представители на местните власти от СЦР

Преди да анализираме оценките на представителите на местната власт трябва да отбележим, че групата на „отзовалите се“ се характеризира с баланс между общински съветници и кметове, което предполага, че данните ни гарантират възможност да оценим позициите и вижданията и на двете групи. В анализа тръгваме от презумпцията, че се

търси обобщената оценка на представителите на местната власт, а не възможните различия във вижданията на групата на общинските съветници от една страна и групата на кметовете от друга.

Оценката за степента на развитие на общината има два важни аспекта: /1/ **липсват крайни оценки** - нито един от респондентите не оценява своята община като силно развита, но и нито един от тях не я оценява като много ниско развита; /2/ **преобладава самооценката, че общината има средно ниво на развитие** (отговор на почти половината от респондентите). Но ако условно остойностим номиналната скала „ниско“- „задоволително“ „средно“ развитие, като съответстващи на ученическите оценки 3-4-5, то средната самооценка би трябвало да е 4.30, т.е. управленските цели на представителите на местната власт са високи, но постигнатото се оценява по-скоро като добро, а не като много добро.

На практика отговорите на този въпрос предполагат самооценката на това, което е постигнато в сравнение с това, което е възможно. Отговорите са относително равно

разпределени между „съответстващо“ и „ниско спрямо наличния потенциал“, като **оценките, че постигнатото е по-ниско от наличния потенциал са повече от половината.** Това обаче не е задължително песимистична оценка, доколкото предполага, че представителите на местната власт виждат в своята община възможности за по-висока степен на развитие, както и че виждат потенциал в местната власт да постигне повече.

Според вас кое е най-важното, за да бъде общината привлекателно място за живеене?
Ясни и точни цели, бюджет, адекватни предложения към инвеститори, представяне на потенциала в социални мрежи и директни бизнес контакти, образование и потенциал за развитие на същото с пряко съдействие на бизнеса и общината.
Сигурност, спокойствие, чиста околна среда, качествено образование и здравеопазване.
Работа, чиста околна среда
Решаване на проблемите с въздуха
Създаване на условия за задържане на младите хора
Да се предоставя възможност за добре платена работа и възможности за развитие на гражданите, за да могат те спокойно да задоволяват своите нужди.
Стабилна местна власт с ясна визия и предвидимост за години напред
Приемственост на местните власти
Добре развита инфраструктура, социална среда, издигане на образованието, културата и спорта на високо ниво
Добре развита и поддържана инфраструктура
Наличие на услуги, насочени към населението
Наличие на работни места
Развитие на икономиката, привличане на нови капитали, благоустрояване и развитие на балнеотуризма и балнеолечението
Чист въздух
По-доброто управление и изграждане на по-силно лоби за привличане на инвестиции както от частен, така и от държавен характер
Нивото на образование и здравеопазване
Подобряване на инфраструктурата, използване на образователния и културен потенциал

Тя е привлекателно място! Основно подобрене на ВИК мрежата във околностите около Велико Търново и прилежащата инфраструктура

Привличане на инвестиции и създаване на работни места

Възможности за високоплатена заетост

Когато групираме отговорите на този въпроса за факторите, гарантиращи добро качество на живота се обособяват няколко приоритета. С **най-голям относителен дял** е „**инвестиции и работни места**“, следван от „**подобряване на инфраструктурата**“. „Чистата околна среда“ и „добрите услуги“, като образование и здравеопазване са с равна тежест и следващи по значимост. За двама от респондентите стабилността и приемствеността в местната власт са от първостепенно значение. Може да обобщим, че **икономическото развитие се приема като основен приоритет.**

Според вас кое е най-важното, за да бъде общината привлекателно място за развитие на бизнес?

Логистика, транспорт, работна ръка, социални услуги

подходяща локация, инфраструктура и добра местна политика.

инфраструктура

Развитие на туризма и привличане на инвеститори.

Добра инфраструктура.

Устойчива законодателна рамка на национално и местно ниво.

Нулеви пречки и корупция от страна на общинска администрация.

Възможно най-къси срокове за реализиране на бизнес проекти.

Намаляване на административната тежест, съдействие, привличане и сътрудничество с предприемачите.

Подходяща политика за привличане на инвестиции, свободни терени за отдаване под наем и закупуване от инвеститори, създаване на логистичен парк, развитие на туризма

Транспортна свързаност.

Премахване на порочните практики с нагласени обществени поръчки, извиване на ръцете на бизнеса и налагане на натиск.

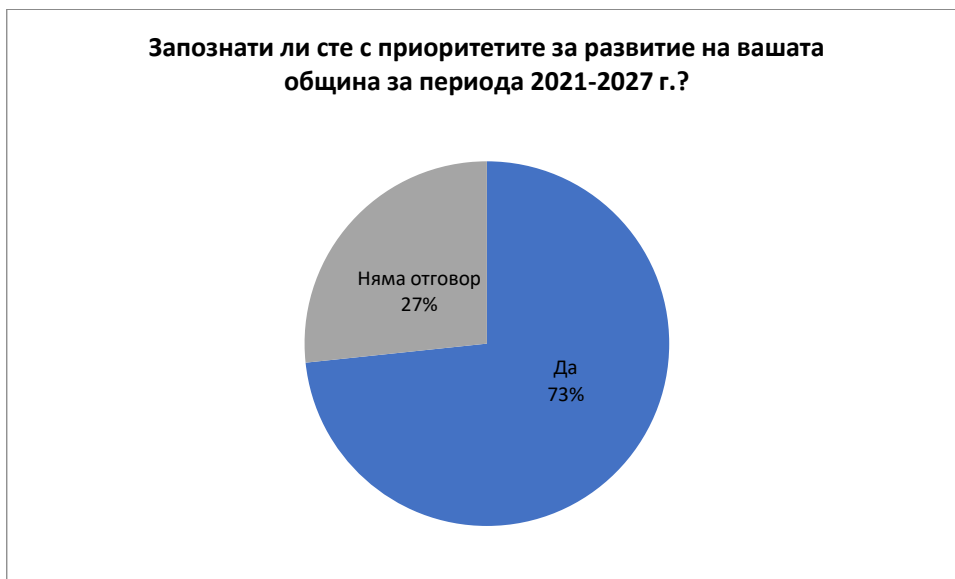
Облекчения за бизнеса

Да се намали административната тежест, местната власт да помага

Тя е, може да се подобрят още инфраструктурните удобства и задължително летище Горна Оряховица за стане поне карго център.

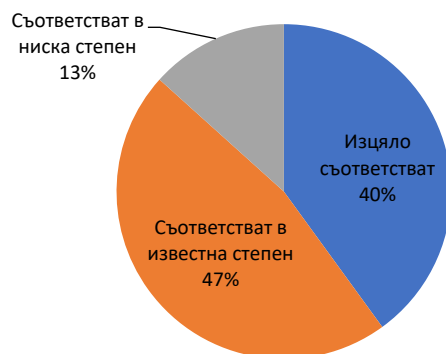
Човешките ресурси

При оценката на факторите, които са от най-голяма значение за гарантиране на подходяща среда за развитие на бизнес преобладават две групи отговори – „подходяща инфраструктура“ и „намаляване на административната тежест и корупцията“.

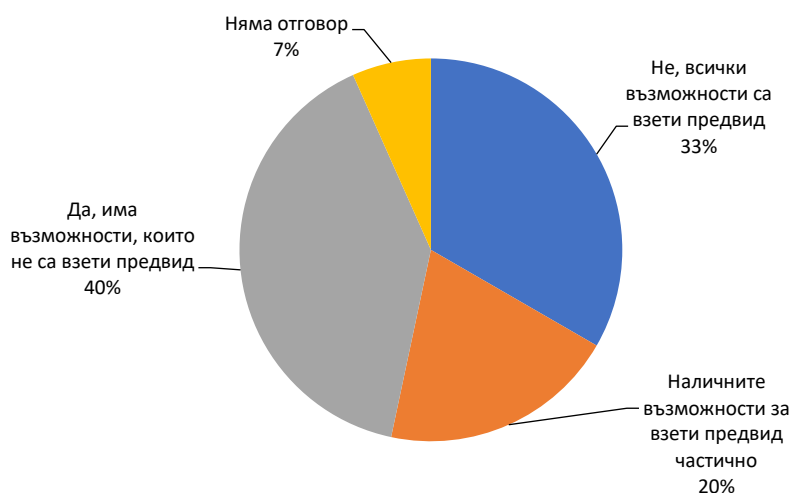
Естествено отговорите на въпроса доколко представителите на местната власт са запознати с приоритетите за развитие на тяхната община за периода 2021-2027г. са само положителни. Както е видно от отговорите на следващия въпрос, спекулативно и подвеждащо би било да интерпретираме факта, че 27% от респондентите не са отговорили, като отрицателен отговор. Тези данни имат своето значение, когато се интерпретират (по-долу в текста) в сравнение с отговорите на представителите на граждански и бизнес организации.

Според Вас, съответстват ли приоритетите на плана за развитие (ПИРО) за периода 2021-2027 на реалните нужди на общината?

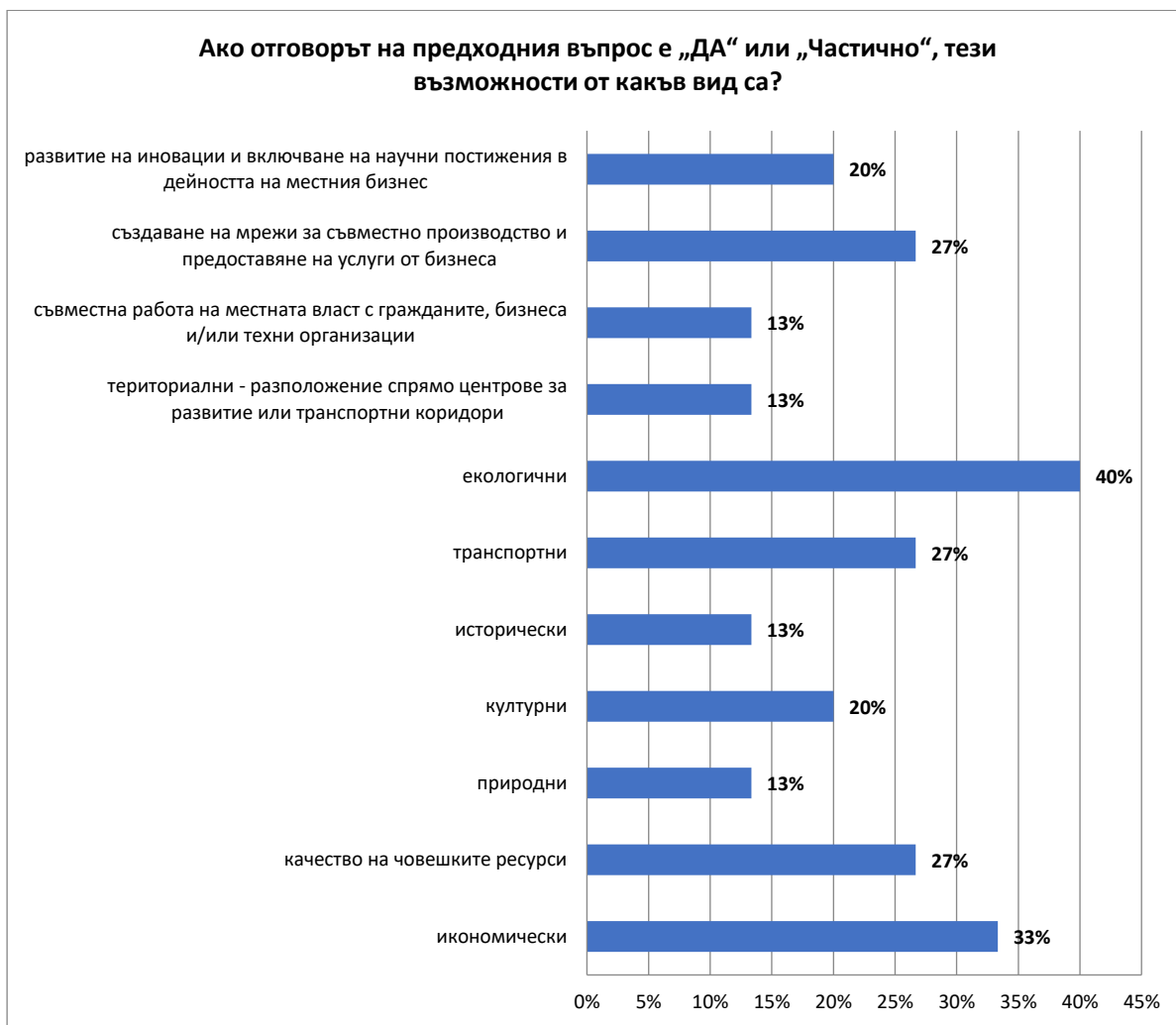

На първо място трябва да се отбележи, че няма респонденти, според които да липсва съответствие между приоритетите на плана за развитие (ПИРО) и реалните нужди на тяхната община. Оценките са балансирани между алтернативите „изцяло съответстват“ и „съответстват в известна степен“, като при втория отговор оценката за това съответствие е по презумпция с позитивна конотация. Малка е относителната тежест на отговорите „съответстват в ниска степен“.

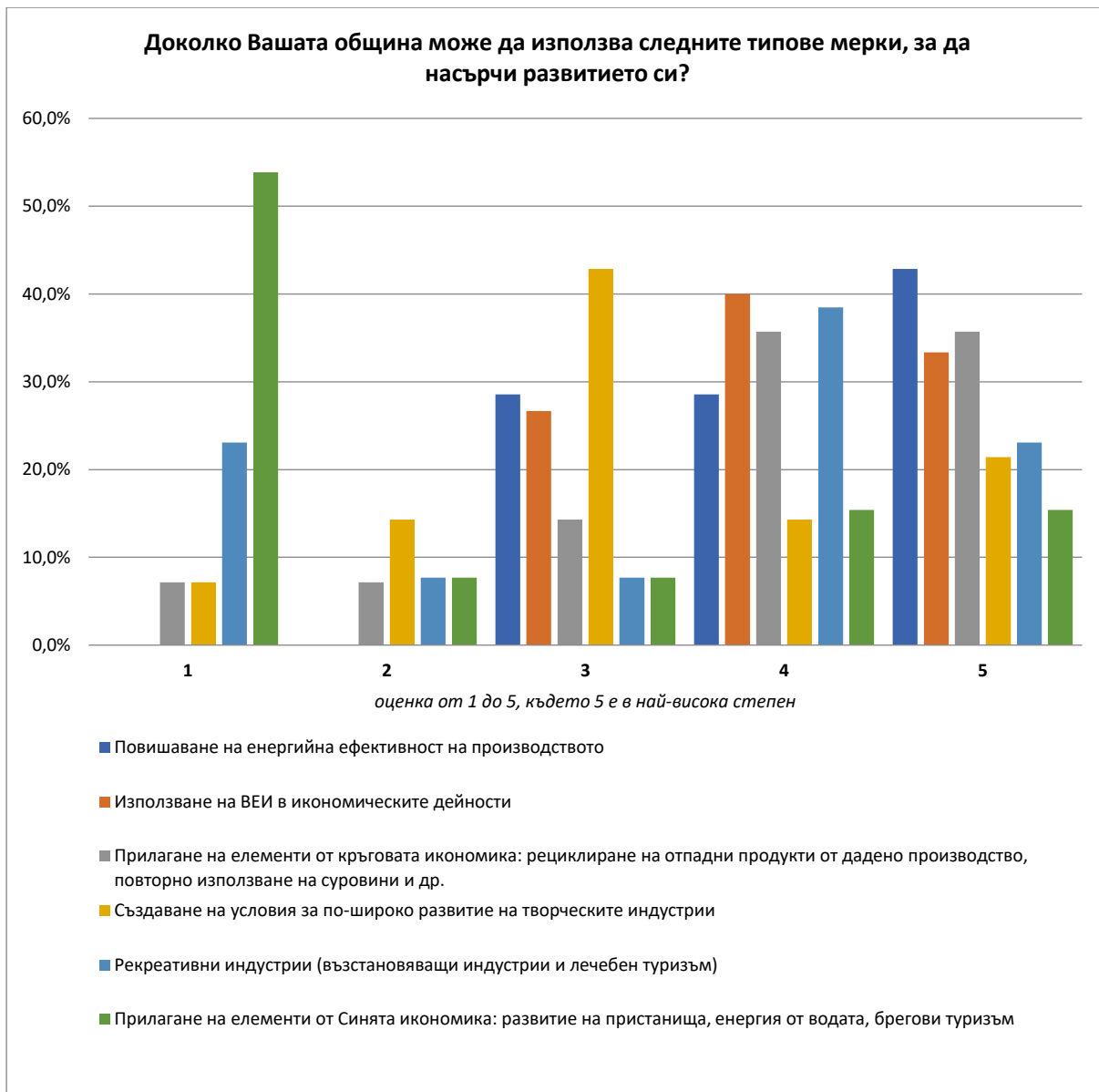
Според Вас, има ли възможности за развитие в общината, които не са отчетени при определяне на приоритетите и мерките на плана за развитие (ПИРО) за периода 2021-2027 г.?

Трябва да отбележим относително високия дял - една трета от респондентите, според които **всички възможности за развитие на тяхната община са взети предвид** при определяне на мерките и приоритетите на плана за развитие (ПИРО) за периода 2021-2027 г. Все пак отговорът „не, има възможности, които не са взети предвид“ получава още по-голяма подкрепа – 40%.

Доколкото респондентите са имали възможност да дават повече от един отговор, на първо място са посочени „екологичните“ и „икономическите“ възможности. Но значим е и относителния дял на други три възможности - „транспортни“, „създаването на мрежи и съвместно производство и предоставяне на услуги от бизнеса“ и „качеството на човешките ресурси“. Като най-малко значими се оценяват „историческите“, „природните“, териториалните“ и „съвместната работа на местната власт и гражданите“.

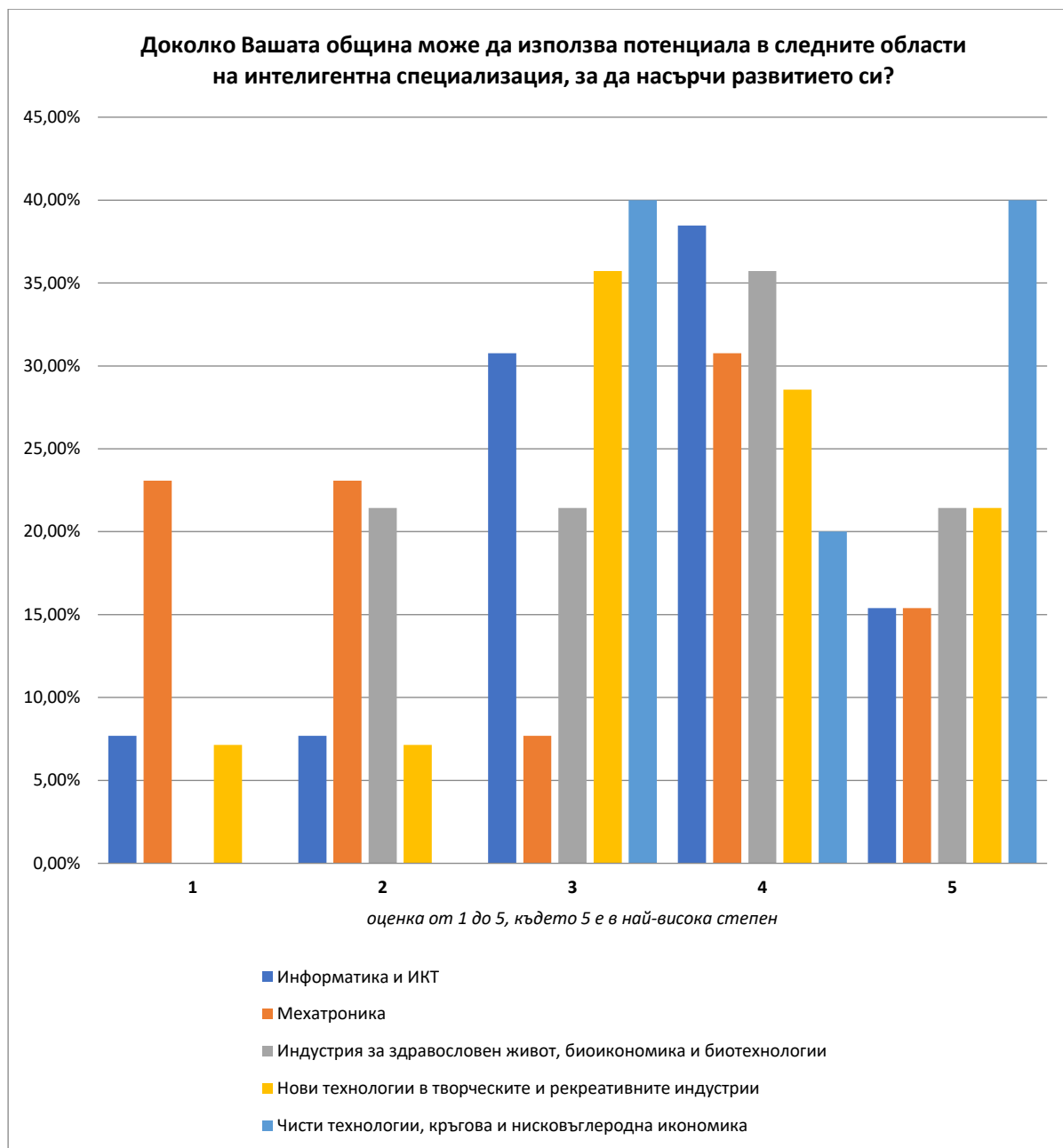
Най-високо е оценена от респондентите възможността за прилагане на мерки за „**Повишаване на енергийната ефективност на производството**“. Също с висока оценка е сродните мерки „Използване на ВЕИ в икономическите дейности“ и „Прилагане на елементи от кръговата икономика: рециклиране на отпадни продукти от производството, повторно използване на суровини и др.“

Най-много респонденти (близо две трети) са оценили най-ниско възможността за прилагане на мярката „Прилагане на елементи от синята икономика: развитие на пристанища, енергия от водата, брегови туризъм“, което е естествено, когато се вземе предвид разположението на част от подобраните в изследваните общини. Все пак близо една трета от интервюираните са оценили възможността за тази мярка като много висока (стойности 4 и 5). „Създаването на условия за по-широко развитие на творческите индустрии“ също е мярка с по-ограничена приложимост, според представителите на местната власт.

Между тези два полюса се оценява използването на рекреативните индустрии (възстановяващи индустрии и лечебен туризъм)

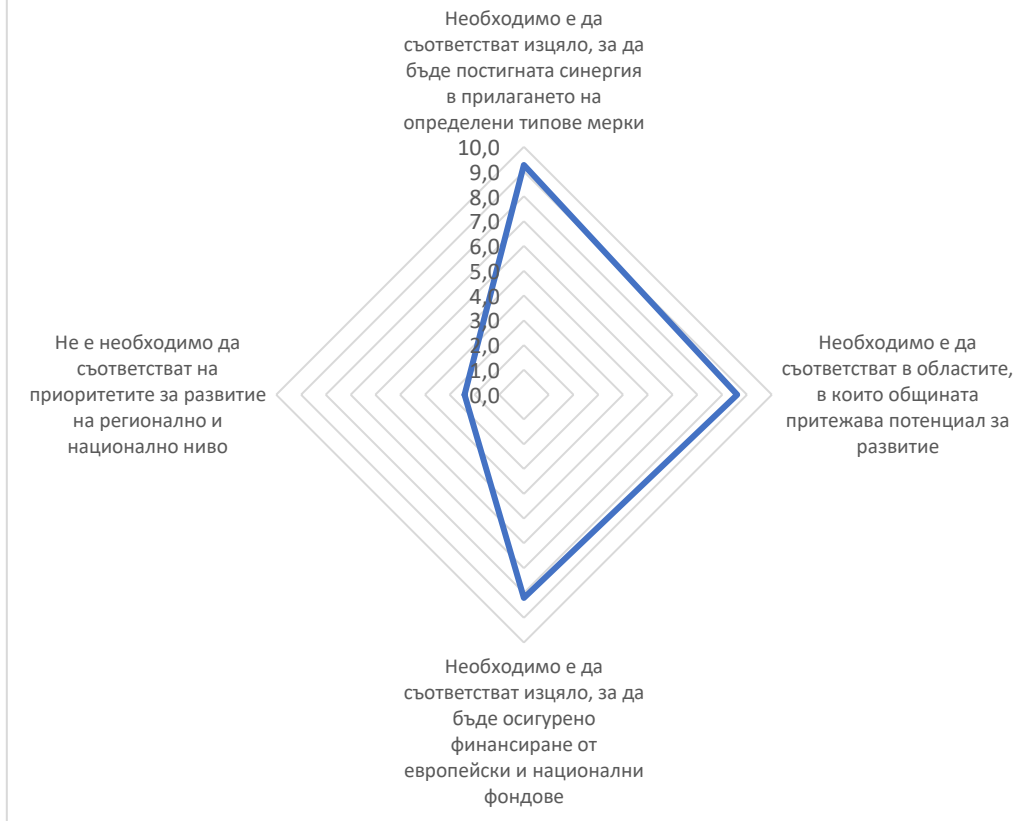

Докато нито един от интервюираните представители на местната власт не посочва, че не е запознат с приоритетите на плана за развитие (ПИРО) за периода 2021-2027 г., поне двама от тях посочват, че не познават областите на интелигентна специализация, които са определени като приоритетни на национално и регионално ниво за периода 2021-2027 г. Но както е видно от отговорите на следващите въпроси, дори незапознатите имат ясно мнение за възможностите на своята община да насърчи развитието си като използва потенциала си в петте области на интелигентна специализация.

Макар отговорите на този въпрос да зависят от спецификите на всяка една от изследваните общини, може да обобщим, че представителите на местната власт оценяват, че в областта на „чистите технологии, кръговата и нисковъглеродна икономика“ техните общини могат в най-голяма степен да използват потенциала си с цел насърчаване на своето развитие. Докато за областта „мехатроника“ оценките им са поляризиращи – близо 50% оценяват възможността като ниска или много ниска, а около 45% я оценяват като висока и много висока. „Новите технологии в творческите и рекреативни индустрии“, „информатиката/ИКТ“ и „индустрията за здравословен живот“ са оценени като осигуряващи възможност в умерена степен.

**До каква степен е необходимо приоритетите за развитие на
общината да съответстват на приоритетите за развитие на
регионално и национално ниво?
(не зависи -1 до силно зависи - 10)**

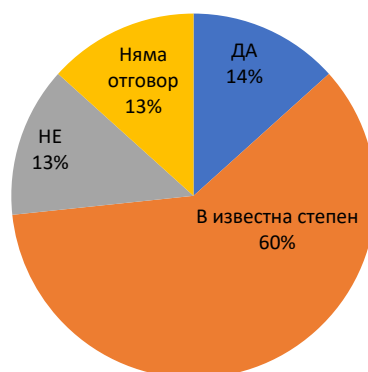
При оценката на необходимостта от съответствие между приоритетите на общината от една страна и приоритетите за развитие на регионално и национално ниво от друга, категоричната позиция на респондентите е, че те трябва да си съответстват изцяло, поради две посочени причини –за да бъде осигурено „финансиране по европейски и национални фондове“ и за да бъде постигната „синергия в прилагането на определени мерки“. Също така почти единодушно респондентите са на мнение, че това съответствие е необходимо най-вече в областите, в които общината притежава потенциал за развитие.

Ако документите за развитие на национално и регионално ниво не определят специфични или достатъчни мерки за подкрепа развитието на общината или части от нея, какви са възможните мерки, които местната власт може да предприеме?

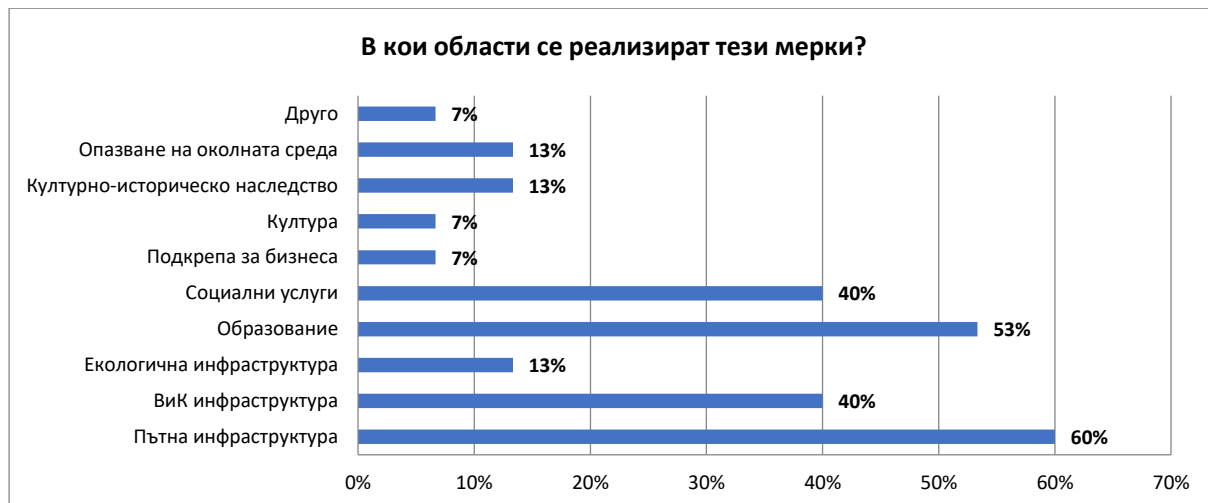

Един от основните проблеми в местната политика е свързан със стратегията на общинарите в случаи, когато на национално и регионално ниво не са определени специфични и достатъчни мерки за подкрепа на развитието на общината. Като най-ефективни се оценяват две стратегии - включването в ПИРО на мерки за които се търси възможност за **„финансиране от националния бюджет“** (67%) или **„безвъзмездно финансиране извън Структурните фондове“** (67%). Финансиране от собствен бюджет се оценява също като стратегия с висока ефективност (60%). Мобилизирането на частен капитал се оценява като най-малко ефективната стратегия (13%). По средата между тези два полюса е търсенето на финансиране от Структурните фондове.

Републиканският бюджет финансира ли (извън съфинансирането по оперативни програми) във Вашата община мерки, които директно подкрепят развитието?

Почти две трети от интервюираните представители на местната власт посочват, че в тяхната община републиканският бюджет **само в известна степен** финансира мерки, които директно подкрепят развитието. Останалата част от отговорите на респондентите са разпределени поравно между опциите – „да“, „не“ и „неотговорили“. От съществено значение за интерпретацията на този въпрос са отговорите на следващия.

Според представителите на местната власт финансираните от републиканския бюджет мерки, директно подкрепящи развитието на тяхната община са най-вече в областта на **пътната инфраструктура и образованието** (което отговаря и на досегашната правителствена стратегия). Социалните услуги и ВИК инфраструктурата са също сфери, в които се реализират мерки с подкрепа от националния бюджет. Най-малко вероятно е от националния бюджет да се финансират мерки в областта на подкрепата за бизнеса и културата, както и в опазването на околната среда/ екологичната инфраструктура и културно-историческото наследство.

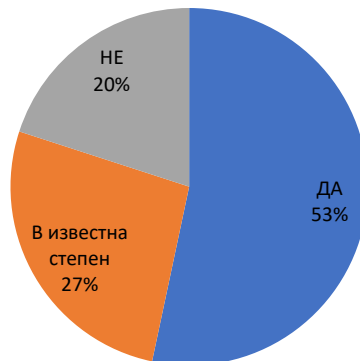
Когато се оценява взаимодействието на местната власт с бизнеса и неправителствените организации, анкетираните представители на местната власт посочват, че от първостепенно значение са три фактора:

- капацитетът на местната власт **да планира и работи заедно** с гражданските и бизнес организациите,
- **степенята на доверие** на гражданите и бизнеса в институциите,
- капацитета на местната власт **да идентифицира възможности за развитие и да ги реализира**.

От съществено значение са и останалите фактори, посочени във въпроса – дали местния бизнес постига добри икономически показатели, реално прилагане на иновации в бизнеса, капацитетът на гражданските и бизнес организациите да планират и работят заедно с местната власт.

Единствено „кооперирането на местните предприятия в производството и/или предлагането на продукция“ се оценява като фактор, който няма толкова решаващо значение.

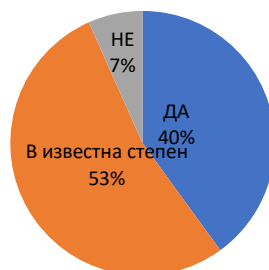
Администрацията на Вашата община подготвена ли е ефективно да се възползва от възможностите за оползотворяване на възможностите, с които общината разполага и които възникват от европейското финансиране за 2021-2027 г.?

Мнозинството (повече от 50%) от интервюираните представители на местната власт посочват, че администрацията в тяхната община е подготвена ефективно да се възползва от наличните и възникващите възможности за европейско финансиране. Все пак една четвърт от респондентите оценяват, че администрацията е подготвена „само в известна степен“, а 1/5 преценяват, че администрацията им не е подготвена.

Тези различия в оценките е вероятно да съответстват на различия в подготовката на администрациите в различните общини и предполагат, че с другите инструменти на анализ трябва да се идентифицира дали има корелация между подготвеността на администрацията и характеристики на общините като големина, местоположение, финансово състояние и др.

Администрацията на Вашата община подготвена ли е за ефективно взаимодействие с организациите от неправителствения сектор при изпълнение на мерки за постигане на приоритетите на социално-икономическото развитие?

Повече от половината от представителите на местната власт посочват, че администрацията в тяхната община **само в известна степен** е подготвена за ефективно

взаимодействие с неправителствените организации. Значим е и делът на респондентите, според които общинската администрация е напълно подготвена за взаимодействие с граждански и бизнес организации (40%). Съотношението между респондентите, според които администрацията не е подготвена и онези, според които общинската администрация е напълно подготвена е 1:6 в полза на вторите.

Според представителите на местната власт областта с най-сериозни проблеми и при прилагането на политики е „осигуряването на финансов ресурс“. Следващи по значимост според тях са проблемите в секторите „административен капацитет и управление изпълнението на политики“ и „координация с другите институции“. Както и при предишните отговори „планирането на политики“, „координацията между цели и мерки“ и „вътрешната координация“ са сферите с най-малко проблеми.

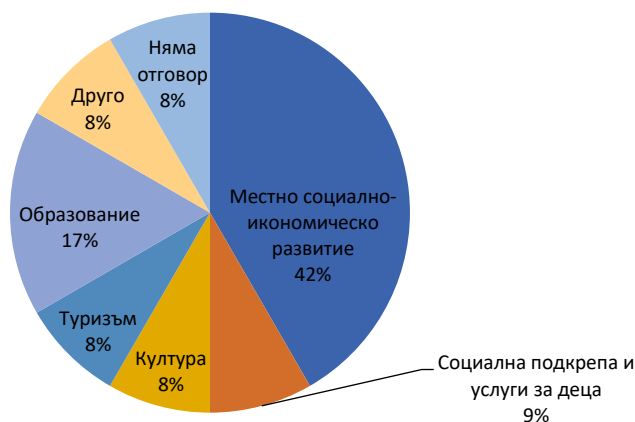
Близо две трети от представителите на местната власт посочват **„стратегическото планиране“** като областта, в която общината им има най-голяма необходимост от повишаване на административния капацитет. **„Намаляване на административната тежест“** е другата област, която според повече от половината от респондентите се нуждае от повишаване на административния капацитет. В най-малка степен административния капацитет има нужда да бъде повишен в две области – **„прилагане на европейското законодателство“** и **„ориентиране към нуждите на клиента“**.

IV. Резултати от анкетно проучване, проведено сред представители на граждански и бизнес организации, осъществяващи дейност на територията на СЦР

Преди да интерпретираме отговорите на представителите на граждански и бизнес организации, трябва изрично да отбележим, че **сред тях няма представители на четири групи неправителствени организации:**

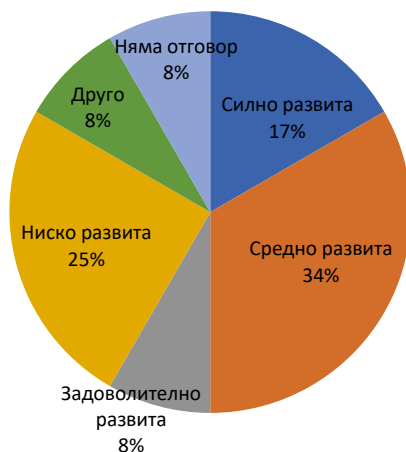
- опазване на околната среда,
- социална подкрепа и услуги за възрастни,
- младежки дейности,
- спортни дейности

Моля, посочете основната сфера на дейност на неправителствената организация, която представлявате

Сред отзовалите се респонденти преобладава групата на представители на неправителствени организации в сферата на **местното социално-икономическо развитие**. Втора по тежест е групата на организациите работещи в сферата на **образованието**. Представени са и организации от сферите на туризма, културата, социалната подкрепа и услугите за деца и други.

Как определяте степента на развитие на Вашата община?

При оценките за степента на развитие на своята община нито един от респондентите не е посочил отговор „много ниско развита“, но една четвърт от представителите на неправителствените и бизнес организации определят своята община като „ниско развита“. Все пак повече от половината оценяват общината си като средно и силно развита.

Факторите, които неправителствените организации сочат като ключови за привлекателността на общината за живеене са свързани както с наличието на качествени публични услуги от целия спектър – добра транспортна инфраструктура, чиста околна среда, социални услуги и здравеопазване, културни събития, така и с развитието на бизнес и създаване на работни места, добро административно обслужване и ефективно управление от страна на местните власти.

Според вас кое е най-важното, за да бъде общината привлекателно място за живеене?
Инициативно и адекватно за потенциала управление
Добра транспортна свързаност, приятна градска среда, енергийна система, културен календар
Подобряване на инфраструктурата, Активни политики за справяне с безразборната сеч в горите и проправянето на нови черни пътища из тях, Активна политика в сферата на туризма.
Добра инфраструктура, чиста околна среда, достъпност, висок капацитет за административно обслужване, възможности за заетост, достъпност и разнообразие на културни, образователни и социални дейности и др.
Да се развият традиционните икономически отрасли, да насърчат и създадат нови икономически дейности, да се подобри средата и качеството на живот за хората. Да се реализират инвестиции, които водят до модернизирани земеделски дейности, предприемане на инвестиции в преработка на селскостопанска продукция, повишаване на конкурентоспособността на съществуващите бизнеси и разнообразяването им с нови дейности, подкрепа за малки обществено-значими проекти, а това от своя страна има за резултат осигуряване на разнообразни работни места като предпоставка за заетост и доходи, задържане на младите хора в родните им места, по-добра среда за живот на хората от различни възрастови и социални групи. Трудностите и сегашната усложнена икономическа ситуация в страните от Европейския съюз, в това число и България са стимул за местната общност да направи тази промяна към успешна икономика и високо качество на живот.
Възможности за професионална реализация, жилищни условия, социална здравна и културна инфраструктура да са работещи, чистота, сигурност
Въпросът е много факторен
Добре развита комунална и информационна инфраструктура; - благоприятни условия за развитие на бизнес и създаване на работни места; - развити социални услуги и здравеопазване

Добрата техническа инфраструктура, доброто и прозрачно управление с добро административно обслужване и сътрудничество с местните власти и наличие на необходимите човешки ресурси са посочени като важните фактори, които привличат бизнеса в общините.

Според вас кое е най-важното, за да бъде общината привлекателно място за развитие на бизнес?

добро и прозрачно управление

транспортна свързаност, подходящи терени, квалифицирано население, млади хора

Инфраструктура, наличието на квалифициран персонал за конкретният бизнес

добър инвестиционен климат, добра техническа инфраструктура, желание за сътрудничество с местните власти

Приоритет 1: Развитие и укрепване на конкурентоспособни традиционни и нови икономически дейности, производства и услуги; Приоритет 2: Повишаване качеството на живот на територията, развитие и активизиране на местните човешки, природни, материални и културни ресурси; Приоритет 3: Повишаване капацитета на човешките ресурси за генериране и управление на проекти, допринасящи за устойчиво развитие на територията."

прозрачност на процедури, облекчени административни процедури, наличие на качествен човешки ресурс, насърчаване на диалог и партньорства

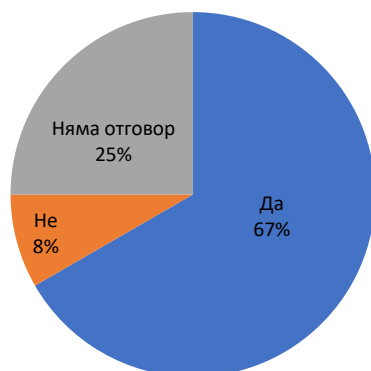
"- облекчаване на административните процедури за разрешителни, регистрационни и други режими; - подходяща данъчна политика,, - добре развита инфраструктура и достъп до магистрални пътища"

Как оценявате степента на развитие спрямо потенциала на общината?

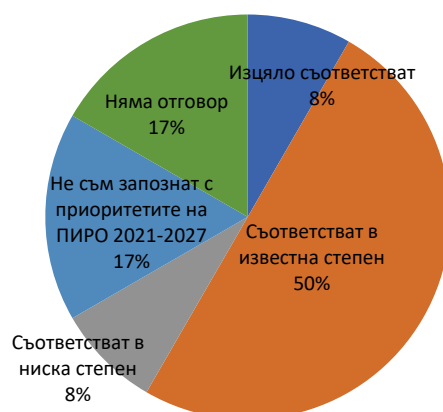
Имаме основания да твърдим, че оценката за работата на местната власт от представителите на бизнеса и гражданските организации не е висока, защото почти 60% от представителите на граждански и бизнес организации твърдят, че нивото на развитие на тяхната община е ниско спрямо наличния потенциал, а нито един не дал отговор „високо спрямо наличния потенциал“.

Запознати ли сте с приоритетите за развитие на вашата община за периода 2021-2027 г.?

Две трети от представителите на неправителствените организации са запознати с приоритетите за развитие на своята община. Същевременно относителния дял на тези, които не са запознати с приоритетите е много по-висок от отчетените 8% чрез този въпрос. Когато при следващия въпрос респондентите трябва да оценят дали приоритетите съответстват на нуждите на общината 17% от тях отговарят „не съм запознат с приоритетите на общината“. Всъщност относителния дял на респондентите работещи в неправителствения сектор, които не познават приоритетите за развитие на своята община може и да е по-висок, доколкото 40% от интервюираните не дават отговор на въпроса „Има ли възможности за развитие на вашата община, които не са отчетени при определяне на приоритетите на плана за развитие (ПИРО) за периода 2021-2027“.

Според Вас, съответстват ли приоритетите на плана за развитие (ПИРО) за периода 2021-2027 на реалните нужди на общината?

Освен значимия дял на представители на неправителствения сектор, които посочват, че не познават приоритетите на общината си и съответно не могат да оценят

доколко тези приоритети съответстват на нуждите на общината (17%), голям е и дялът на респондентите, които не дават отговор, т.е. затрудняват се да направят такава оценка (17%). Прави впечатление и фактът, че половината от респондентите дават оценка „съответстват в известна степен“, а оценките „в ниска степен“ и „изцяло съответства“ имат равни, но малки дялове.

Както вече беше посочено, повече от 40% от анкетираните представители на граждански и бизнес организации се затрудняват да оценят доколко има възможности, които не са отчетени при определянето на приоритетите и мерките в плана за развитие ПИРО, а половината от респондентите дават отговор „наличните възможности са взети предвид частично“, т.е. се въздържат от категорична оценка.

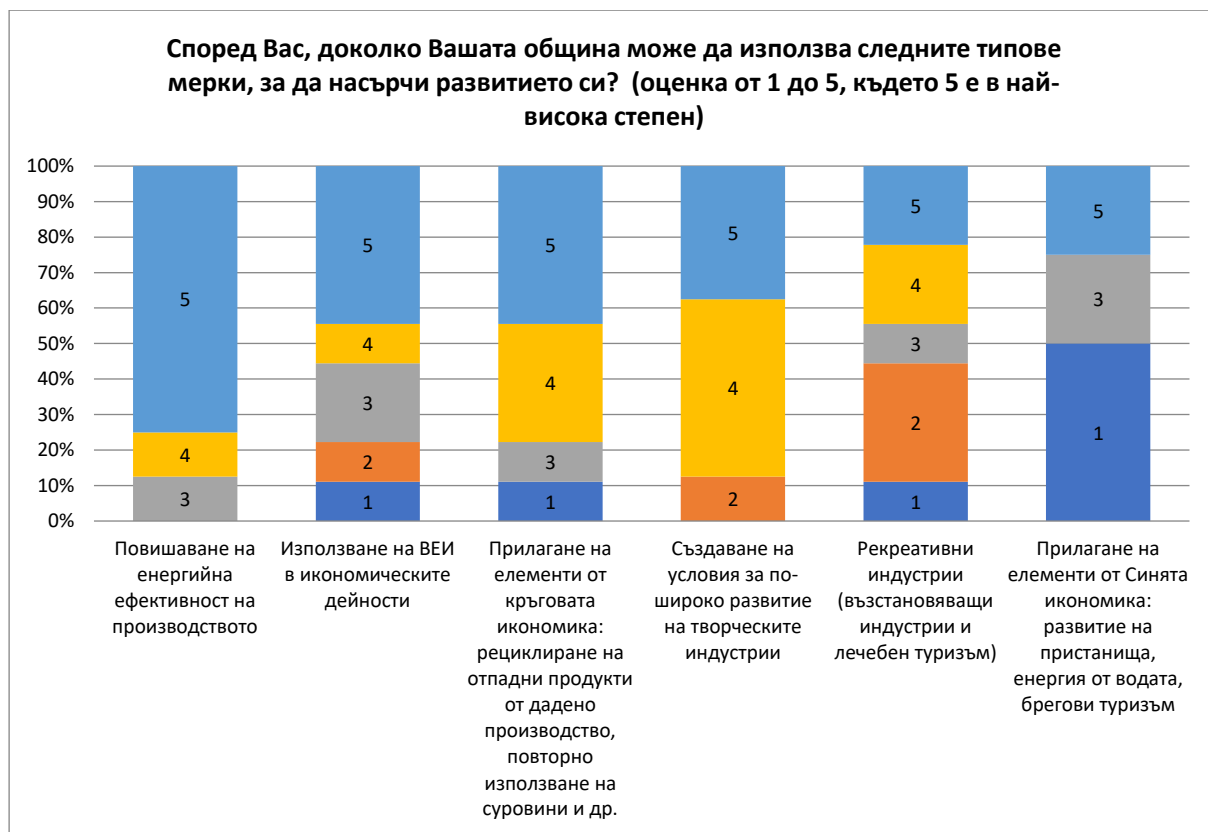

Може да обособим три групи възможности, които според представителите на неправителствения сектор не са отчетени при определянето на приоритетите на ПИРО.

Първата група включва **четири** възможности - „икономически“, „качество на човешките ресурси“, „териториално разположение“, „съвместна работа на НПО с местната власт“ – според една четвърт от респондентите всяка една от тях не е отчетена при определяне на приоритетите на ПИРО.

Втората група включва „природни ресурси“, които не са посочени от никого, както и „екологични“, „транспортни“ и „исторически“, които са посочени от едва 8%.

Третата група включва “културни възможности“ и „иновации и научни постижения“, които са посочени от 17% от респондентите.

Мерките за повишаване на енергийната ефективност са посочени от представителите на гражданските и бизнес организации като най-ефективни при насърчаването на развитието на общината.

Следва група от три мерки, които имат относително висока оценка за ефективност – „прилагане на елементи от кръговата икономика“, „използване на ВЕИ в икономическите дейности“ и „създаване на условия за по-широко развитие на творческите индустрии“.

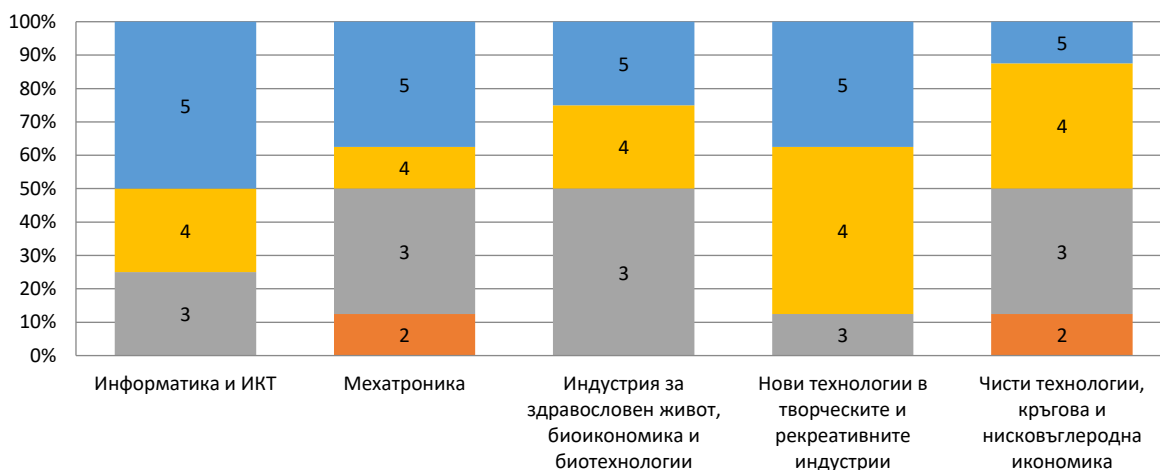
Като най-малко ефективна, или по-скоро като най-малко приложима се оценява „прилагането на елементи от синята икономика“.

Запознати ли сте с областите на интелигентна специализация, определени като приоритетни на национално и регионално ниво за периода 2021-2027 г.?

Значима част от представителите на неправителствения сектор (17%) посочват, че не са запознати с областите на интелигентна специализация, определени като приоритетни на национално ниво за периода 2021-2027 г. Към тях, по аналогия с въпросите за приоритетите в ПИРО, трябва да добавим тези, които не са отговорили. Все пак повече от половината от респондентите (58%) посочват, че са запознати.

Според Вас, доколко Вашата община може да използва потенциала в следните области на интелигентна специализация, за да насърчи развитието си? (оценка от 1 до 5, където 5 е в най-висока степен)

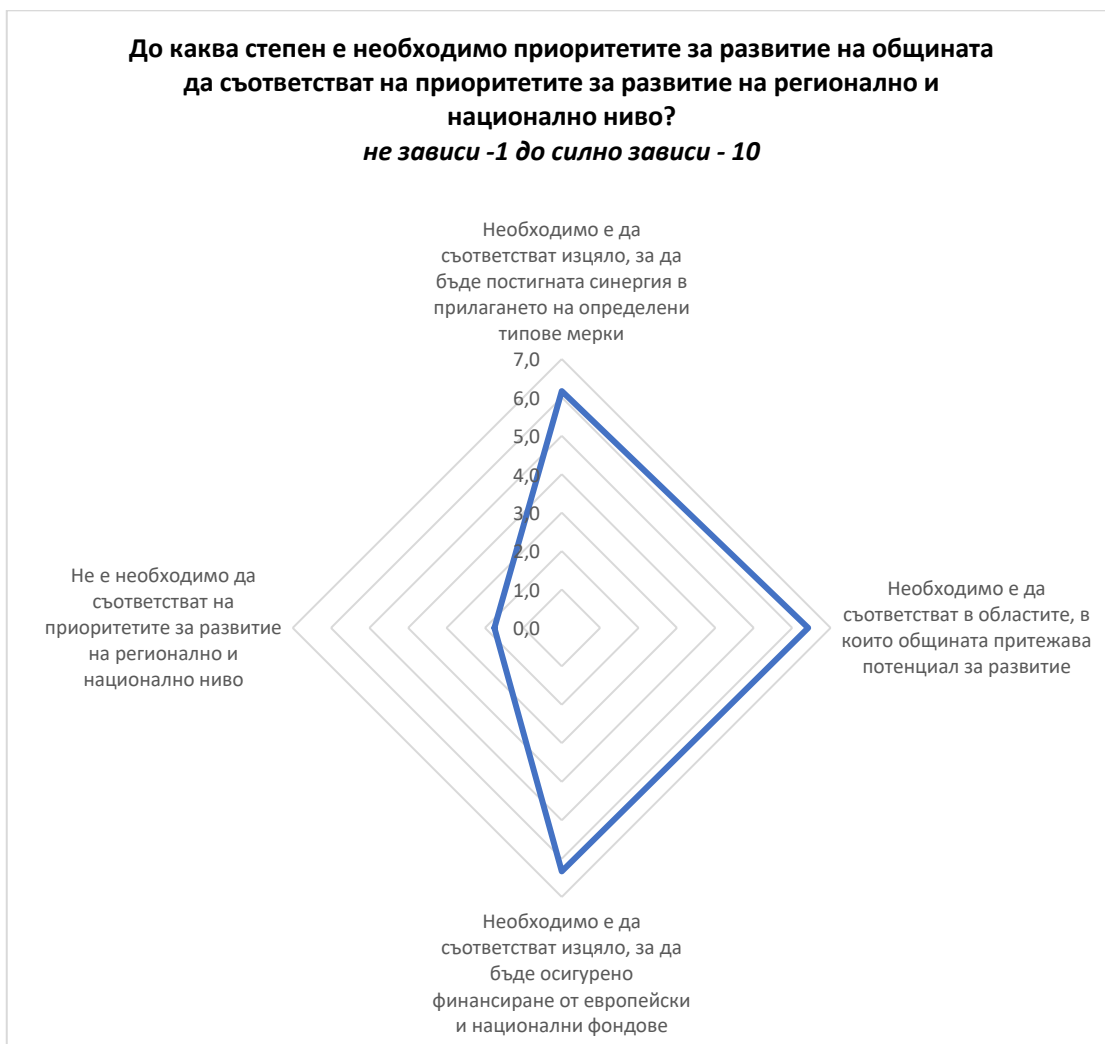

Представителите на неправителствения сектор посочват „информатика и ИКТ“ като областта на интелигентна специализация, чрез която в най-висока степен може да се насърчи развитието на общината. „новите технологии в творческите и рекреативните индустрии“ и „мехатрониката“ се оценяват като следващи по значимост.

Респондентите оценяват, че в областта „чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика“ общината им в най-малко степен може да използва потенциала си за насърчаване на своето развитие.

До каква степен е необходимо приоритетите за развитие на общината да съответстват на приоритетите за развитие на регионално и национално ниво?

не зависи -1 до силно зависи - 10

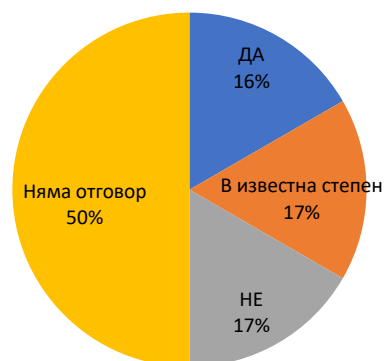

При оценката на необходимостта от съответствие между приоритетите на общината от една страна и приоритетите за развитие на регионално и национално ниво от друга, категоричната позиция на представителите на гражданските и бизнес организациите е, че те трябва да си съответстват изцяло, поради две посочени причини –за да бъде осигурено „финансиране по европейски и национални фондове“ и за да бъде постигната „синергия в прилагането на определени мерки“. Също така почти единодушно респондентите са на мнение, че това съответствие е необходимо най-вече в областите, в които общината притежава потенциал за развитие. Отговорите им са почти идентични с отговорите на представителите на местната власт.

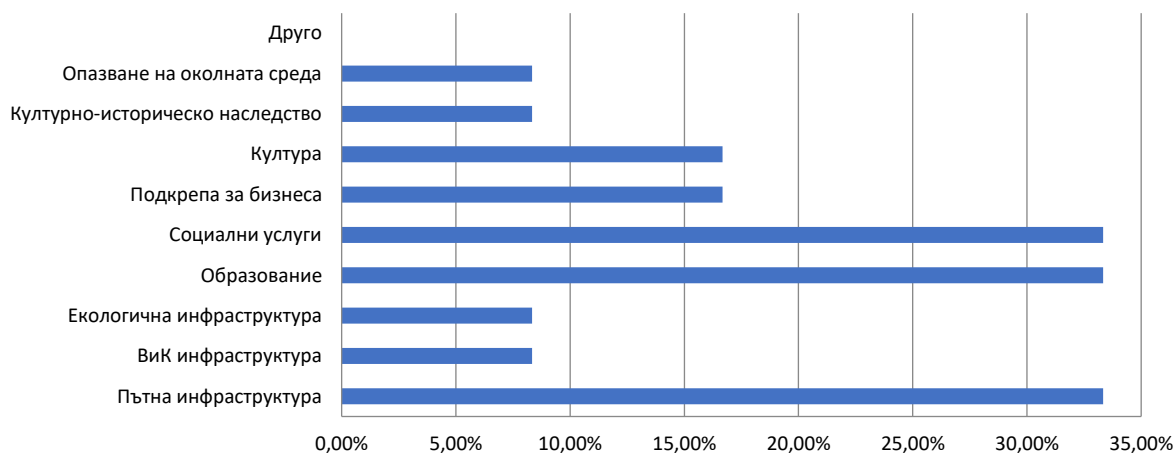
При необходимост за предприемане на мерки от общината, които са извън програмните документи, идентично с мнението на общинарите, представителите на местната власт, представителите на неправителствения сектор оценяват като **най-ефективни две опции** - включването в ПИРО на мерки за които се търси възможност за „**безвъзмездно финансиране извън Структурните фондове**“ (67%) или „**финансиране от националния бюджет**“ (50%). За разлика от мнението на представителите на местната власт, представителите на гражданските и бизнес организации оценяват „мобилизирането на частен капитал“ третата по ефективност стратегия. Финансирането от собствен бюджет се оценява като най-малко ефективно. По средата между тези два полюса е търсенето на финансиране от Структурните фондове.

Според Вас, републиканският бюджет финансира ли (извън съфинансирането по оперативни програми) във Вашата община мерки, които директно подкрепят развитието?

Представителите на граждански и бизнес организации показват висока степен на неинформираност за финансирането от републиканския бюджет, което тяхната община получава за мерки, насърчаващи развитието ѝ – 50% не могат да отговорят. Отговорите „да“, „не“ и „в известна степен“ са с равни дялове -17%.

В кои области се реализират тези мерки?

Според представителите на неправителствения сектор финансираните от републиканския бюджет мерки, директно подкрепящи развитието на тяхната община са най-вече в областта на **пътната инфраструктура, социални услуги и образованието** (което е сходно с оценката на общинарите). Културата и подкрепата за бизнеса са също сфери, в които според респондентите се реализират мерки с подкрепа от националния бюджет.

Най-малко вероятно е от националния бюджет да се финансират мерки в областта на опазването на околната среда/ екологичната инфраструктура, ВИК инфраструктурата и културно-историческото наследство.

Когато се оценява взаимодействието на местната власт с бизнеса и неправителствените организации, интервюираните представители на неправителствения сектор посочват, че от първостепенно значение са четири фактора:

- **степенна на доверие** на гражданите и бизнеса в институциите;
- капацитетът на местната власт да **идентифицира възможности за развитие и да ги реализира**;
- капацитетът на местната власт да **планира и работи заедно** с гражданските и бизнес организациите;
- капацитетът на местната власт да **реализира и развива инициативи за подобряване на бизнес средата, вкл. електронни услуги**

От съществено значение са и останалите фактори, посочени във въпроса – дали местния бизнес постига добри икономически показатели, реално прилагане на иновации в бизнеса, капацитетът на гражданските и бизнес организациите да планират и работят заедно с местната власт.

„Кооперирането на местните предприятия в производството и/или предлагането на продукция“ се оценява като фактор, който няма толкова решаващо значение.

Участва ли вашата организация в граждански мрежи или подобни структури?

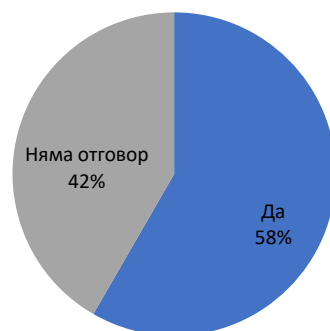

Чрез този и следващите въпроси се оценява активността на гражданските и бизнес организациите. Повече от две трети от техните представители (67%) посочват, че участват в граждански мрежи, като едва 8% посочват, че не участват. Голям е относителния дял на респондентите, които не са отговорили (25%).

Има ли практики във вашата община за съвместно идентифициране на възможности за развитие между местната власт и граждански организации?

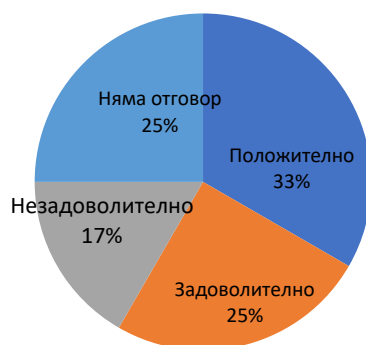

Има ли практики във вашата община за съвместно изпълнение на проекти между общинската администрация и граждански организации?

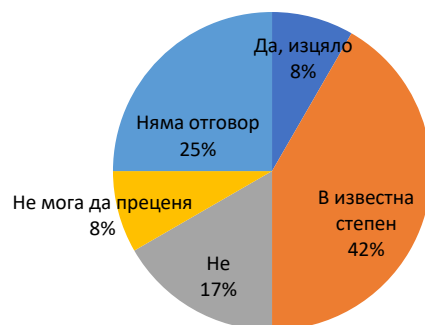
Ще анализираме заедно двата въпроса, касаещи съвместната работа между местната власт и неправителствения сектор, тъй като съотношението между утвърдителните и отрицателните отговори е много сходно. При първия въпрос, който касае етапа на „**идентифициране на възможности**“ почти 60% посочват, че си взаимодействат с представители на местната власт, а само 8%, че не си взаимодействат. Такъв е относителния дял на респондентите, които посочват, че работят съвместно с общинската власт и на етапа „**изпълнение на проекти**“. Все пак при втория въпрос трябва да се отбележи липсата на отговорили с „не“. Трябва да се отбележи много високия дял на неотговорилите – съответно 33% при първия и 41% при втория въпрос.

Как оценявате взаимодействието между гражданския сектор и общинската администрация /общинския съвет?

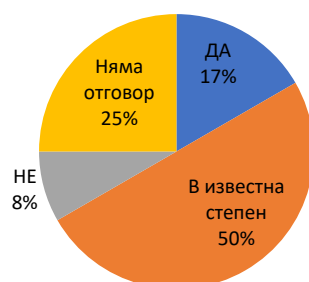
Що се отнася до общата оценка за взаимодействието с общинската администрация/общинския съвет едва една трета от респондентите го оценяват като положително, една четвърт – като задоволително, а 17% - като незадоволително. Трябва отново да посочим високия дял на респондентите, които не дават отговор (25%).

Подготвени ли са гражданските и бизнес организации за ефективно участие в процеса на формулиране на приоритети развитие на общината?

Самооценката на представителите на гражданските и бизнес асоциации за тяхната подготвеност да участват в процеса на формулиране на приоритети следва да се интерпретира първо с оглед на регистрираната чрез предходните въпроси висока степен на неосведоменост за приоритетите. С нея е свързан вероятно и високият относителен дял на неотговорилите и отговорилите с „не мога да преценя“ – общо една трета от респондентите. Все пак по-голям е относителният дял на отговорилите „в известна степен“. 8% са отговорили „да, изцяло“, а два пъти повече (17%) с „не“.

Администрацията на Вашата община подготвена ли е ефективно да се възползва от възможностите за оползотворяване на възможностите, с които общината разполага и които възникват от европейското финансиране за 2021-2027 г.?

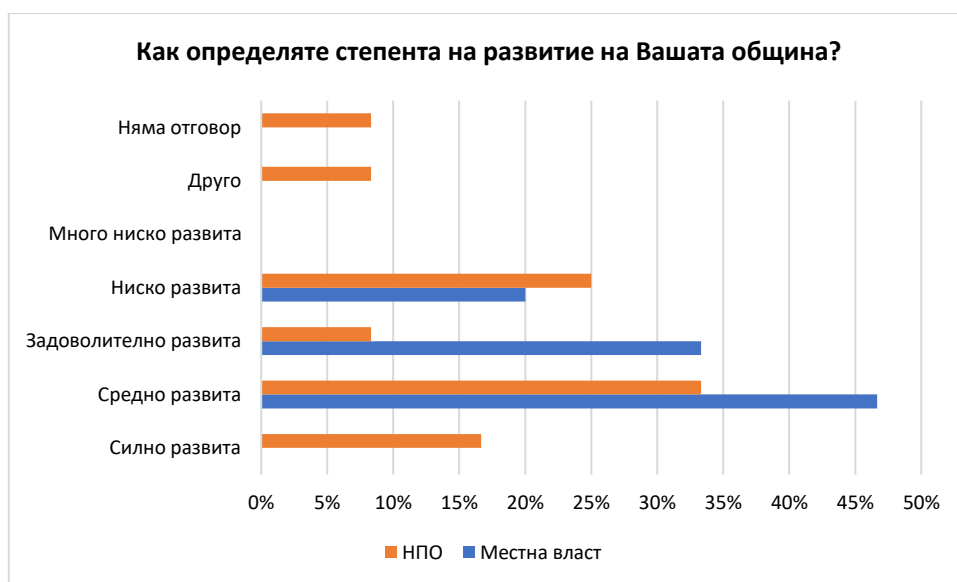

От ключово значение е оценката на представителите на гражданските и бизнес организации за готовността на общинската администрация да използва възможностите, които възникват от европейско финансиране за периода 2021-2027 г. 50% от интервюираните оценяват, че е подготвена „в известна степен“. Тук съотношението между положителни и отрицателни отговори е 2:1 в полза на положителните (17%:8%). Отново трябва да подчертаем, че една четвърт не са дали отговор.

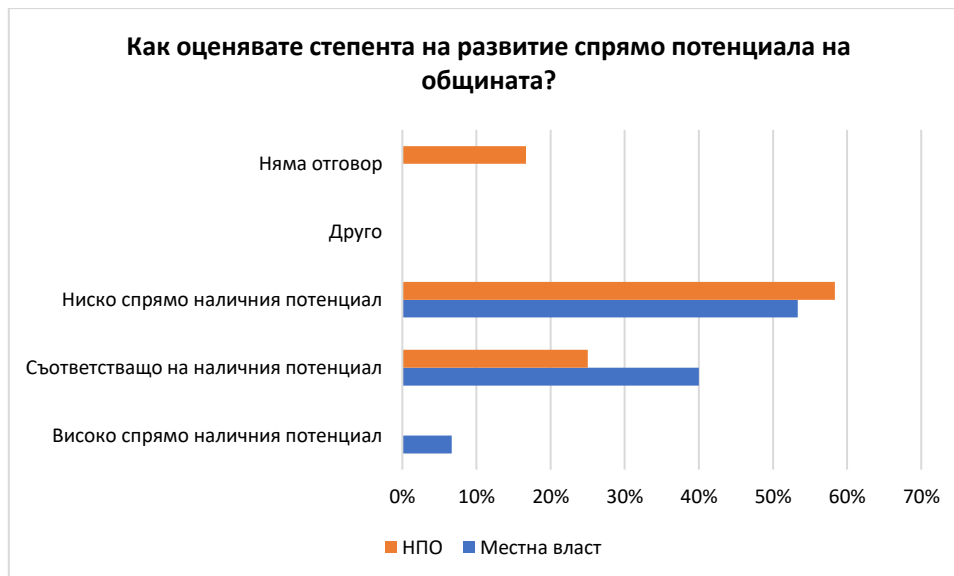
V. Сравнителен план на отговорите на двете групи респонденти – местна власт – НПО

При сравнение на отговорите на представителите на местната власт с отговорите на представителите на гражданските и бизнес организациите ясно се обособяват три групи:

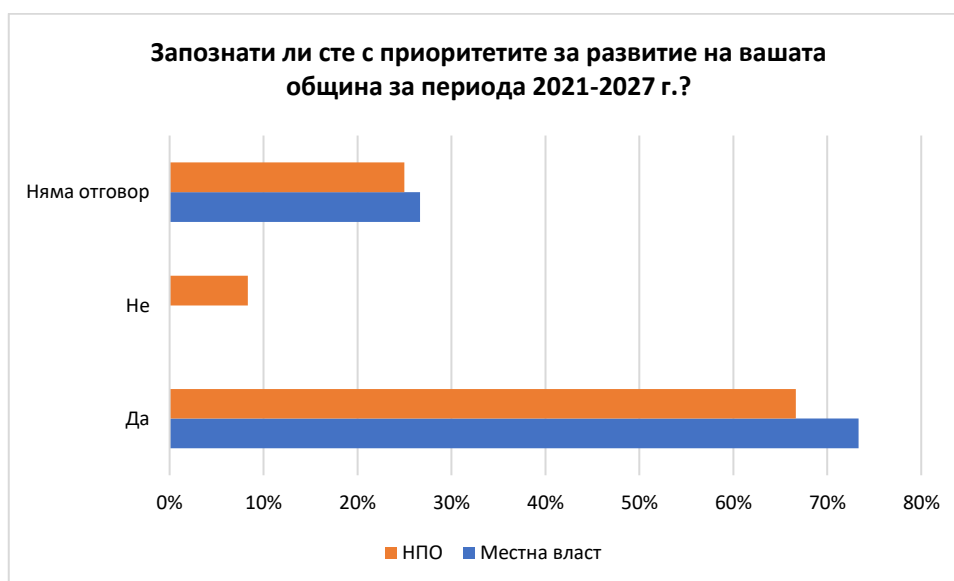
- в първата категория оценките на представителите на местната власт съвпадат с оценките на представителите на неправителствения сектор.
- във втората категория оценките силно се разминават,
- в третата категория има частично съвпадение и симптоматично разминаване.

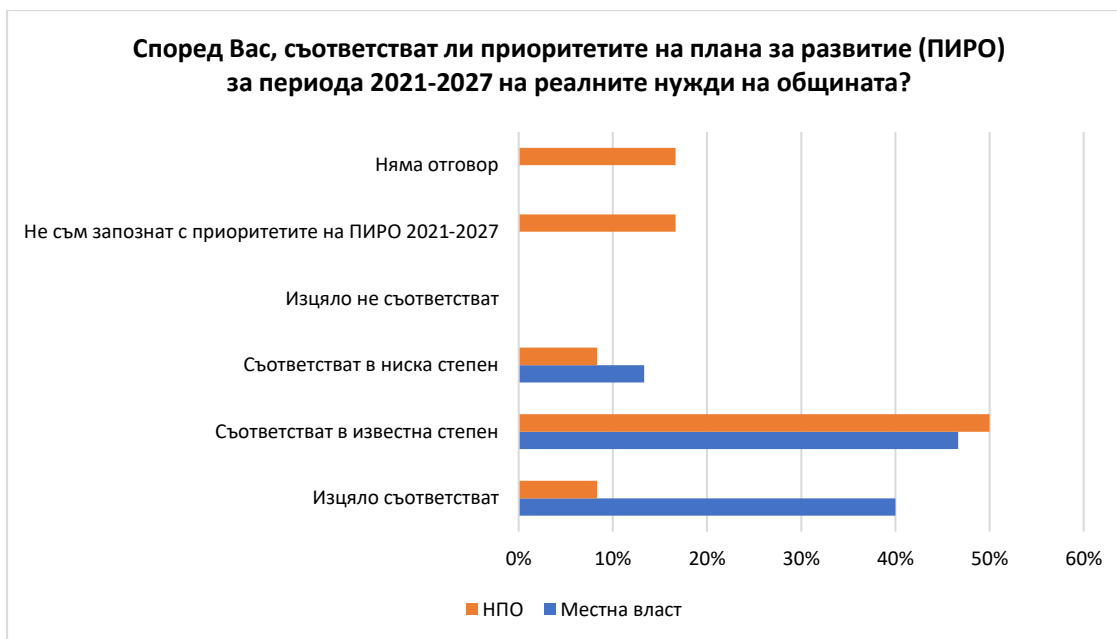
Оценката на степента на развитие на общината би следвало да причислим към третата от посочените по-горе категории. Симптоматичната разлика е в информираността за приоритетите – както посочихме по-горе относителният дял на неправителствените активисти, които не познават приоритетите на своята община е дори по-голям от експлицитно посочилите този отговор, докато при представител на местната власт няма респондент, който да е посочил този отговор. Втората разлика е в натрупването на отговори „задоволително“ и „средно развита“ при местната власт, докато при бизнеса и гражданските организации имаме неравномерно разпределение, обхващащо диапазона от „силно развита“ до „слабо развита“.

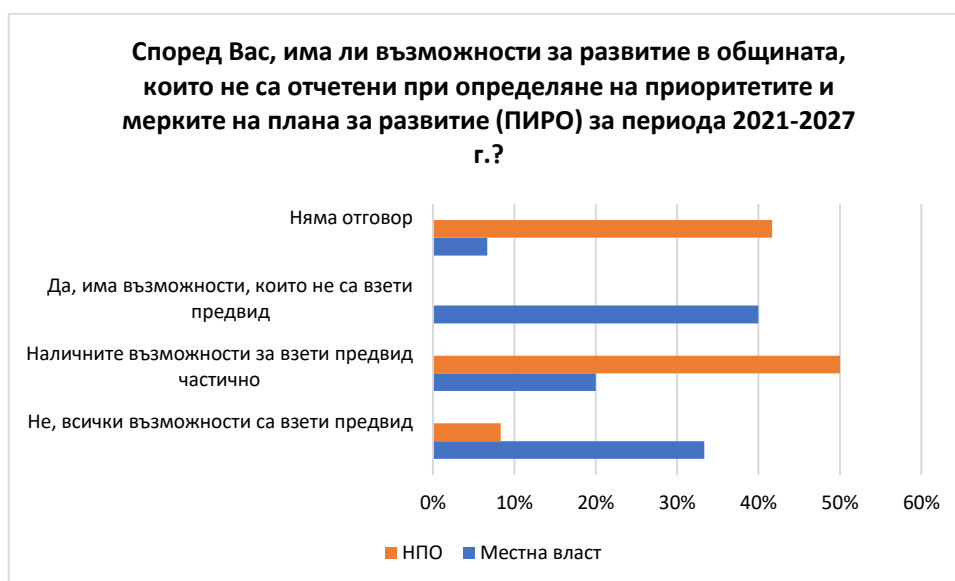
Значимата разлика в оценката на представителите на местната власт и неправителствения сектор за степента в която общината реализира потенциала се състои в **системно по-високата самооценка на представителите на местната власт** – в количествено изражение разликата е съответно 15% - 7% - 5%, но на графиката е видимо „изместването“ към по-висока оценка за местната власт.

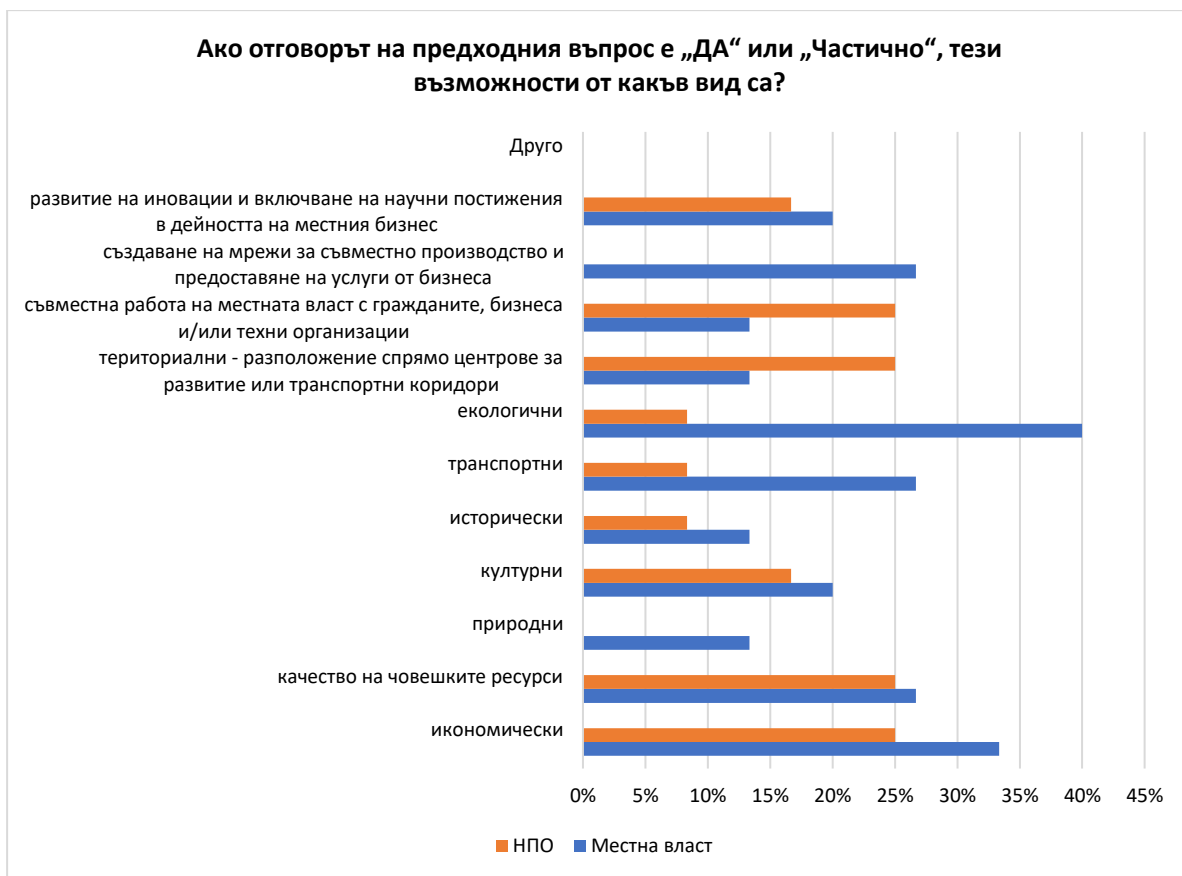
Няма принципна разлика между разпределението на отговорите на двете групи с уговорката, че отговорът „не“ при представителите на неправителствения сектор би трябвало да се отнася и за групата на неотговорилите. Както е посочено в предишния раздел, това е видно от отговорите на следващите въпроси.

Разликата в отговорите на двете групи е симптоматична – високите стойности на „не съм запознат“ и „няма отговор“ за представителите на неправителствения сектор и разликата от 32% при отговорите „изцяло съответстват“, която затвърждава извода за съществено по-високата самооценка на общинарите.

При отговора на този въпрос оценките на представителите на местната власт **силно се разминават** с отговорите на представителите на неправителствения сектор. Освен различието от 35% при неотговорилите, се регистрира и съответно 40%, 30% и 25% разлика съответно при отговорите „да“, „частично са взети предвид“ и „не“ .

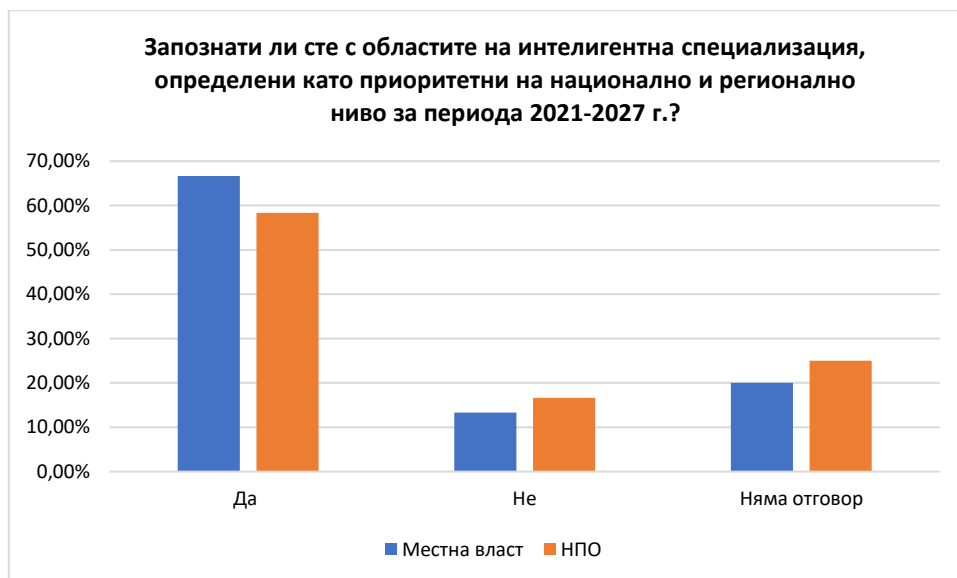
Значимо и симптоматично разминаване се наблюдава в част от оценките за възможностите, които не са отчетени при разработването на плана за развитие на общината. Най-значимата разлика е в оценката на **екологичните и транспортни възможности**, които са надценени от местната власт съответно с 32% и 19%, както и при оценката на териториалните възможности и съвместната работа с гражданите, които са подценени от представителите на местната власт съответно с 12%.

Симптоматична е пълното разминаване в оценките за „създаване на мрежи за съвместно производство и предоставяне на услуги от бизнеса“, което е оценено високо от общинските представители (27%) и въобще не е посочено от представителите на гражданските и бизнес организациите. Същото се отнася, но в по-малка степен за оценката на природните възможности.

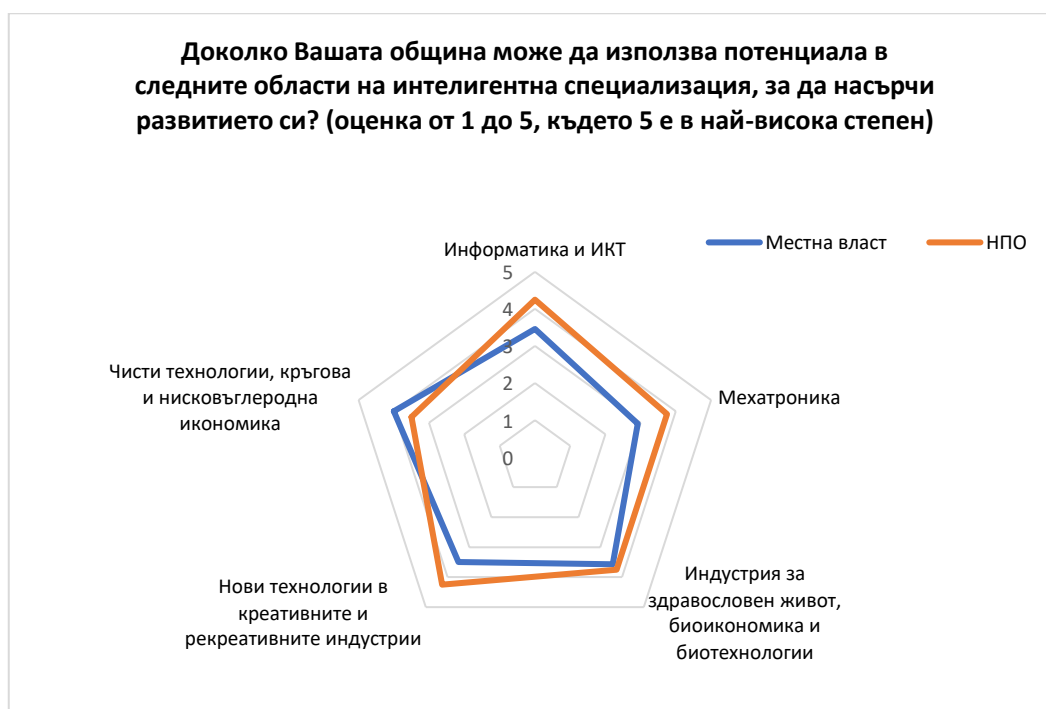
Доколко Вашата община може да използва следните типове мерки, за да насърчи развитието си? (оценка от 1 до 5, където 5 е в най-висока степен)

В оценките на двете групи за приложимостта на изброените в таблицата мерки има малка, но симптоматична разлика. Представителите на неправителствения сектор оценяват по-високо „създаването на условия за по-широко развитие на творческите индустрии“ и „повишаване на енергийната ефективност на производството“, докато представителите на местната власт оценяват по-високо „използване на ВЕИ в икономическите дейности“.

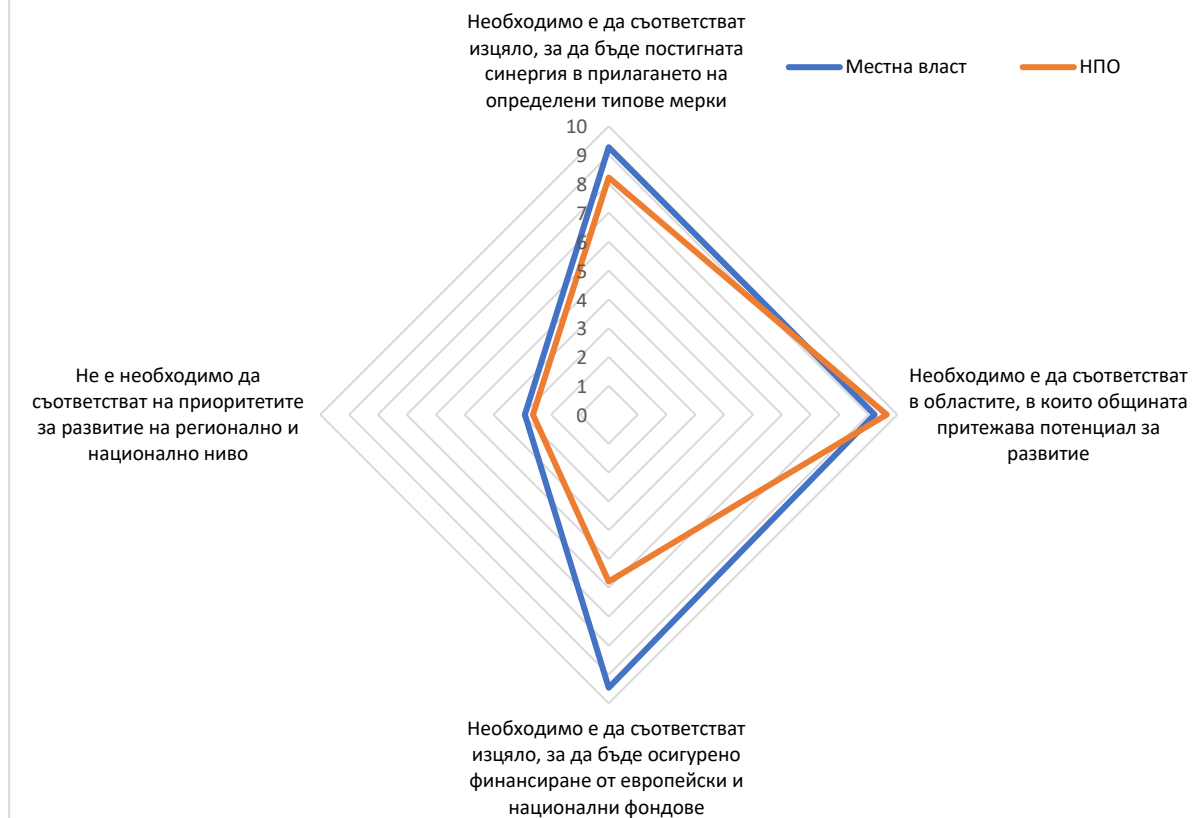

Между отговорите на въпроса доколко двете групи са запознати с областите на интелигентна специализация няма съществена разлика.

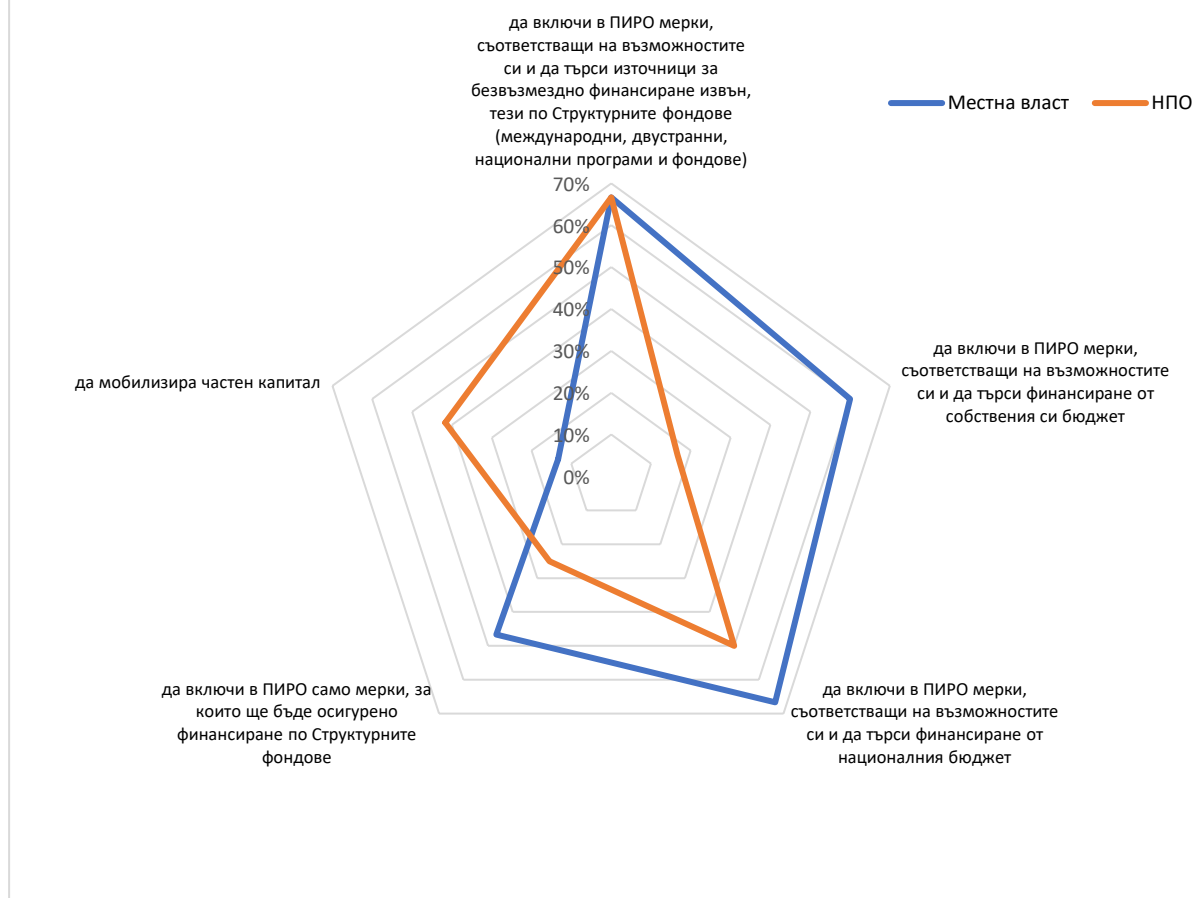
Но разликата в оценката доколко общината може да използва потенциала си в тези области на специализация е много симптоматична. Представителите на граждански и бизнес организации оценяват много по-висока възможностите в три области – „мехатроника“, „информатика и ИКТ“ и „нови технологии в креативните и рекреативните индустрии“. Представителите на местната власт оценяват по-високо възможностите в „чистите технологии, кръговата и нисковъглеродна икономика“.

**До каква степен е необходимо приоритетите за развитие на общината да съответстват на приоритетите за развитие на регионално и национално ниво?
(не зависи -1 до силно зависи - 10)**

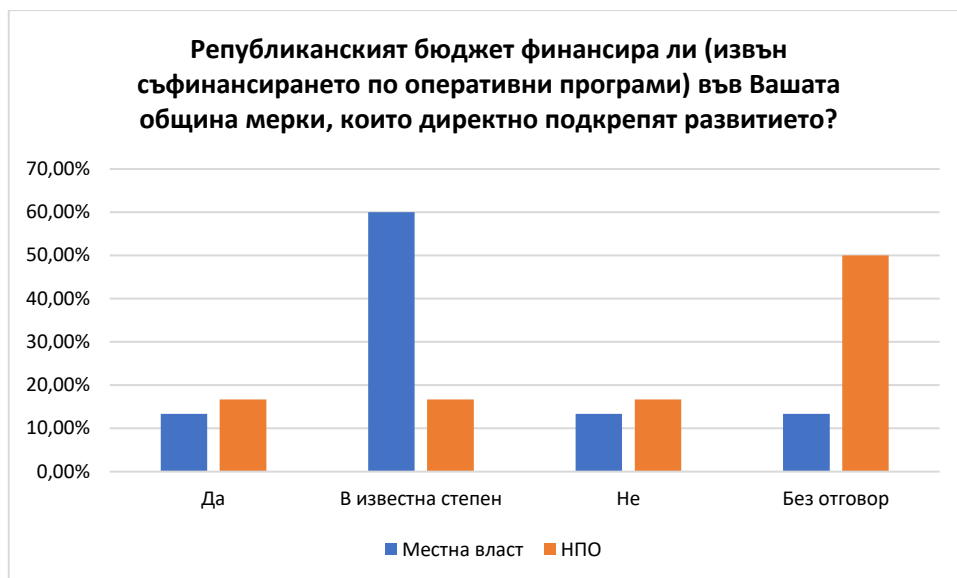

Без да има принципна разлика, при сравнение става очевидна симптоматичната разлика в отговорите на въпроса доколко е необходимо приоритетите за развитие на общината да съответстват на приоритетите за развитие на регионално и национално ниво. Според представителите на местната власт те трябва да съответстват изцяло, за да може да се осигури финансиране от европейските и националните фондове. Според представителите на неправителствения сектор финансиране от национални и европейски фондове може да се осигури и без да „съответства изцяло“.

Ако документите за развитие на национално и регионално ниво не определят специфични или достатъчни мерки за подкрепа развитието на общината или части от нея, какви са възможните мерки, които местната власт може да предприеме?

Силно се разминават вижданията на местната власт и на представителите на неправителствения сектор по въпроса за действията, които местната власт може да предприеме, когато документите на национално и регионално ниво не определят адекватно мерките за развитие на общината. И двете групи оценяват най-високо „включването в ПИРО на нови мерки и търсенето на финансиране“, но силно се разминават в оценката за мярката „да мобилизира частен капитал“ (относително високо оценена от неправителствения сектор и напълно игнорирана от преставителите на местната власт). Силно разминаване има и в оценката за мярката „да включи в ПИРО нови мерки и да търси финансиране от собствения си бюджет“, която е високо оценявана от местната власт и напълно пренебрегвана от неправителствения сектор. Разминаване, но не в толкова голяма степен има и по отношение на другите две мерки, които са по-високо оценени от представителите на местната власт.

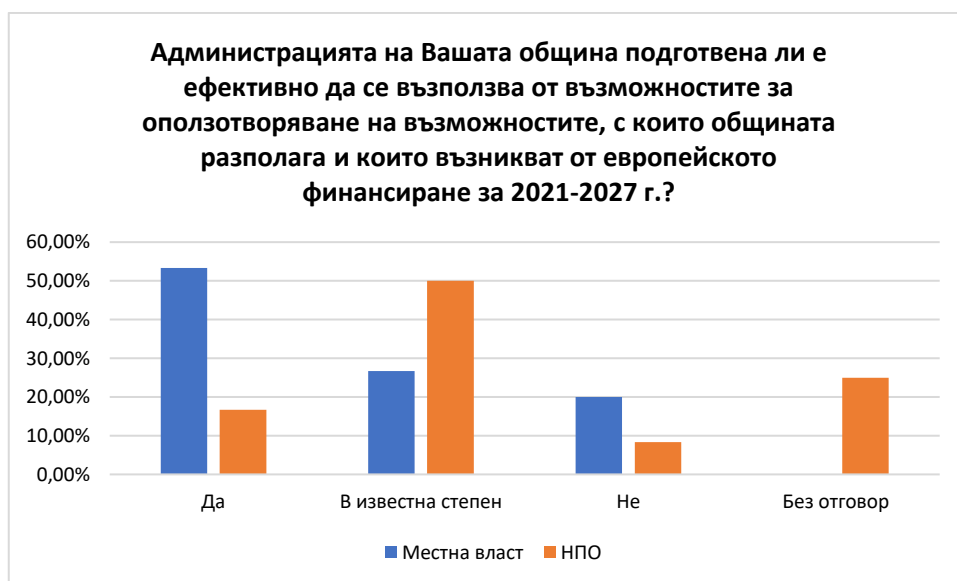
Голямо, но симптоматично е разминаването в отговорите на въпроса доколко републиканският бюджет финансира мерки, които директно подкрепят развитието на общината. Това разминаване вероятно се дължи на големия дял неотговорили в групата на неправителствения сектор, и евентуално може да се обясни с по-слабата информираност на представителите на гражданските и бизнес организации.

Разминаването в отговорите на въпроса „В кои области се реализират мерките, финансирани от националния бюджет“ е значимо и симптоматично. То е най-голямо при опцията „ВИК инфраструктура“ (32%). С 20%, и 27% по-малко респонденти от неправителствения сектор са посочили „пътна инфраструктура“, и „образование“. И тук делът на неотговорилите сред представителите на гражданските и бизнес организации е висок.

Може да се твърди, че има голямо съвпадение за основните фактори, които влияят на икономическото развитие на общината, като е ясно, че представителите на неправителствения сектор оценяват по-високо значението на пет от осемте изброени фактора. Най-значима е разликата в оценката за „коопериране на местни предприятия“.

Силно се разминават оценките за подготвеността на общината да оползотворява възможностите, свързани с европейското финансиране 2021-2027 г. Аналогично на няколко други случая, представителите на местната власт надценяват тези възможности на общината, като по ниската оценка на представителите на неправителствения сектор е съпътствана от относително висок дял на неотговорилите, което е симптом за недостатъчно информация.

Голямото разминаване в оценките за готовността на общината ефективно да си взаимодейства с неправителствения сектор се изразява в надценяване на тази готовност от страна на представителите на местната власт (разликите в оценките са съответно 15% и 13% за отговорите „да“ и „в известна степен“. Аналогично на няколко сродни въпроса, една четвърт от представителите на неправителствения сектор не са дали отговор.

VI. Резултати от проведените фокус групи

Проведените фокус групи представиха мнението на представителите на различните целеви групи – представители на местни власти, неправителствени организации, представители на научната общност в СЦР по темите, свързани с настоящото изследване. Сценариите за провеждане на дискусиите включваха теми за същността и разбирането за местно развитие, фактори и потенциал за развитие, нужди и възможности за реализация на мерки за развитие с и отвъд финансови ресурси на фондовете на ЕС.

Един от първите ключови фактори, около който представителите на всички целеви групи се обединиха е партньорството – между местната власт и неправителствени организации и представители на гражданите.

„Партньорските мрежи дават шанс на местното развитие да се случи.“

Като специфични характеристики, които това партньорство трябва да представлява бяха посочени:

- нуждата от познание за функциите на участниците в обществените процеси и развитие на „гражданска култура“ („Гражданите трябва да знаят кой какво прави в общината и на какво ниво се взимат решения – на местно, на областно, на национално.“; „Местната власт няма достатъчно знания за експертизата и потенциала на неправителствените организации. Изключения правят организациите, работещи в областта на социалните услуги, в която през последните години имаше множество общи инициативи и натрупана практика.“);
- положителните страни от изграждането и работата в мрежи, което усилва наличните потенциали на участниците и осигурява възможност за намиране на навременна и адекватна експертиза по определени въпроси;
- изграждане на доверие у местната общност, че партньорите работят съвместно в интерес на общността.

Респондентите отбелязват, че развитието се възприема по различен начин от отделните групи. От една страна представителите на местната власт разглеждат развитието като действие, процес, а от друга гражданите разпознават и търсят резултата от този процес – нови работни места, нови пътища. По време на дискусиите беше отбелязано, че е необходимо да са отчетени, че местната власт действа в условия на ограничения – нормативни, финансови, човешки, географски, природни, и че всяка община разполага с различен капацитет и възможностите за активиране на процесите на развитие винаги следва да отчитат тези ограничения.

Като потенциали за местно развитие респондентите посочват човешките ресурси. Демографските процеси обаче във всички общини са с негативна посока. Подобрването на транспортната инфраструктура и привличането на инвестиции за създаване на работни места се посочват като фактори, които биха повлияли в положителна посока на негативните демографски тенденции.

„Човешкият ресурс е важен фактор, но младите хора избягаха, а това ограничава възможностите за развитие“.

Използването на териториалната близост до по-развити икономически центрове, наличието на природни дадености и забележителности също се разглеждат като потенциали за развитие на местно ниво.

VII. Резултати от проведените интервюта

Интервютата с представители на целевите групи дават възможност за по-детайлен поглед върху конкретни елементи от процесите, свързани с местното развитие. Като най-застрашаващ развитието фактор представителите на местната власт в малките общини определят намаляването на населението, и като следствие на това и на специалистите, предоставящи публични услуги.

„Най-застрашаващият развитието фактор е намалението на населението, оставаме без хора. Оставаме без лични лекари, без учители.“

Изразена е негативна оценка по отношение на планирането на мерките за развитие в националните, съответно регионалните документи за развитие и несъответствието им с нуждите и възможностите за развитие на малките общини. Преодоляването на това продължаващо несъответствие не е „покрито“ чрез планирани национални ресурси и усилия, различни от тези, финансирани от фондовете на ЕС.

„Никой не пита малките общини какво точно им трябва.“/„Всеки кмет трябва да бъде попитан „А какво е вашето нещо, което може да носи приход и да обедини хората?“

Представители на местната власт посочват, че нуждите на общините се променят, като с времето се дефинират нови възможности, чиято подкрепа би довела до развитие, но малките общини не разполагат със собствен финансов ресурс за неговото оползотворяване, а подкрепата от националния бюджет е ограничена и не е специфично насочена към тези възможности. Открито е възможността предоставяните от националния бюджет средства за целеви разходи на общините да бъдат изразходвани по решение на местните власти, но като основен недостатък на тази практика се посочва, че сумите са сравнително малки, определят се ежегодно в националния бюджет без планиране за период напред и съответно местните власти трудно могат да планират осъществяването на значими за местната общност проекти.

„Трети програмни период приоритетите и парите от фондовете са предназначени за едни и същи неща – основна инфраструктура, която при нас в голямата си част е изградена, енергийна ефективност на обекти, каквито нямаме или които при нас са ремонтирани. Вероятно в други общини това е необходимо, но програмите са направени така, че едно и също се предлага на всички общини от един калибър.“

Като основни фактори за развитие респондентите (и местните власти, и гражданския сектор) определят следните елементи на средата:

- Хората като основен местен капитал;
- Активната местна общност;
- Работата в мрежа и работата на ниво населено място;

- Финансовата децентрализация.

Определенията за фактори за развитие включват и култура на организациите, традиции за общностна работа – „Хора, идеи и култура – това е местен потенциал; Ноу-хау, да знаеш как се прави нещото – това е фактор за развитие. Местен капитал са извървени процеси и хора, които са готови да споделят.“

Инвестициите в човешкия потенциал се определят като ключови за местното развитие и като отсъстващи или закъснели в осъществяваните мерки за развитие. „Трябваше вече да надграждаме приоритетите за инфраструктура и да инвестираме в хората, но продължаваме да асфалтираме и да санираме, а хората си тръгнаха.“

VIII. Капацитет и степен на активност на гражданските и бизнес организации на местно ниво за ефективно участие в процеса на формулиране и прилагане на политиката за интегрирано регионално развитие

Когато се оценява взаимодействието на местната власт с бизнеса и неправителствените организации, анкетираните представители на местната власт посочват, че от първостепенно значение са три фактора:

- капацитетът на местната власт да **планира и работи заедно** с гражданските и бизнес организациите,
- **степената на доверие** на гражданите и бизнеса в институциите,
- капацитета на местната власт да **идентифицира възможности за развитие и да ги реализира**.

Мнозинството от анкетираните представители на местната власт посочват, че администрацията в тяхната община е подготвена ефективно да се възползва от наличните и възникващите възможности за европейско финансиране. Част от отговорите определят тази готовност „само в известна степен“ или като отсъстваща. Тези различия кореспондират и с мнението на участниците във фокус групите, че общините разполагат с различен капацитет както по отношение на ресурсите, така и по отношение на човешкия и експертен капацитет. Представителите на гражданските и бизнес организации са по-скептични в оценката си за готовността на местната администрация, като преобладаващите оценки са за частична готовност.

Предвид значимостта, която респондентите отдават на партньорството и работата в мрежа за целите на развитието, степената, в която участниците от различните групи са подготвени за съвместна работа е от съществена важност. Самите представители на

местната власт считат, че администрацията само в известна степен е подготвена за ефективно взаимодействие с неправителствените организации. Подобна е самооценката на представителите на НПО сектора.

Значителна част (над 2/3) от представителите на неправителствения сектор посочват, че техните организации, че участват в граждански мрежи. Приблизително сходен е дела и на организациите, които участват съвместно с местната администрация при идентифициране на възможности и изпълнение на проекти в подкрепа на развитието. Гражданските организации имат своите резерви към качеството на това взаимодействие с местната власт, като считат, че са необходими както повече капацитет, така и повече усилия, за да бъде то оценено като успешно.

Представителите на местната власт също считат, че са необходими усилия по отношение на ефективното прилагане на публичните политики, като освен необходимостта от финансови ресурси в подкрепа на развитието, като области с нужда от подкрепа са посочени административния капацитет за изпълнение на политики и координацията с други институции по отношение на политиките и мерките за тяхното изпълнение. Областите, в които е заявена необходимост от повишаване на административния капацитет са стратегическо планиране, намаляване на административната тежест, наблюдение и оценка на резултатите от прилагането на различните политики, координация на политиките в различни области – социална, икономическа, инфраструктурна.

Резултатите от проведените качествени изследвания разкриват и необходимост от „превод“, разяснения и практики по отношение на понятията и подходите, които ще бъдат широко прилагани по отношение на развитието в настоящия програмен период, вкл. творчески индустрии и рекреация, кръгова икономика, интелигентна специализация, дигитализация и други. Подобен подход би повишил в значителна степен разбирането за новите процеси сред представителите и на местната власт и на неправителствения сектор и би подобрил ефективността на планирането за развитие и идентифицирането и оползотворяването на местния потенциал за развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект "Активизиране на местния потенциал за целите на развитието",
финансиран от Оперативна програма "Добро управление", Договор № BG05SFOP001-2.025-0100-C01/23.8.2022 г.

Приложение 1 Методика за провеждане на анкетно проучване и фокус групи сред заинтересованите страни

Този документ е създаден в рамките на проект "Активизиране на местния потенциал за целите на развитието",
договор № BG05SFOP001-2.025-0100-C01/23.8.2022 г., финансиран от Оперативна програма "Добро управление"

Център за
Модеризиране
на Политики